

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет імені
Юрія Федьковича
Філологічний факультет
Кафедра української літератури

**Поетичні форми Сильвестра Яричевського
і методика вивчення його творчості в школі**

Дипломна робота

Рівень вищої освіти-другий (магістерський)

Виконала:

студентка 6 курсу, 601 групи
заочної форми навчання
«Середня освіта
(українська мова та література)»
Фрунза Ірина Ігорівна

Керівник:

проф. Бунчук Б.І.

Рецензент:

До захисту допущено:

Протокол засідання кафедри №__

Від _____ 2021 року

Зав.кафедри _____

Чернівці-2021 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ I	
Метрика.....	8
РОЗДІЛ II	
Строфіка.....	41
РОЗДІЛ III	
Римування. Особливості рими.....	56
РОЗДІЛ IV	
Методика вивчення творчості С.Яричевського в школі.....	79
ВИСНОВКИ	96
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	98

АНОТАЦІЯ

Поетичні форми Сильвестра Яричевського

У дипломній роботі синхронічно, за розділами, виділеними у двотомному виданні творів С.Яричевського 1977 року («Лірика», «Наддунайські мелодії», «Строфи смутку і жалю», «Строфи сонця і надії», « В погоду і негоду», «Байки», «Поєми і балади», «Переклади і переспіви») розглянуто віршування поета в аспекті метрики, строфіки, римування, особливостей рими. Показано, що Яричевський – насамперед, силабо-тонічний поет. Його віршовані твори щодо ритміки надзвичайно різноманітні. Вони здебільшого строфічні (автор використовував як і традиційні строфи, так і канонізовані конструкції), римовані (з домінуванням точних рим).

Подано також зразки методики вивчення творчості С. Яричевського в школі.

Annotation

Poetic forms of Sylvester Yarychevsky

The graduate work, ordered synchronously, according to the sections highlighted in the two-volume edition of S. Yarychevskyi's works of 1977 ("Liryka ", " Naddunayski Melodiyi", " Strofy Smutku i Zhaliu", " Strofy Sontsia i Nadii", «V pohodu I nehodu", "Baiky", "Poemy i Balady", "Pereklady i Perestvy") to consider the poet's works in terms of metrics, stanzas, rhymes, features of rhyme. It is shown that Yarychevskyi is, first of all, a power-tonic poet. His poetic works on rhythm are extremely diverse. They are mostly strophic (the author used both traditional stanzas and canonized constructions), rhyming with the dominance of exact rhymes.

Samples of methods of studying the work of S. Yarychevskyi at school are also given.

ВСТУП

Сильвестр Яричевський (1871-1918)- український письменник кінця XIX початку XX століття. Його постать особливо цікава для нас, оскільки жив і працював він на Буковині. Останні роки його життя проходили на Південній Буковині. Він був професором в Серетській гімназії, директором чоловічої «руської»(тобто української) бурси і навіть бургомістром міста.

У 1903 році у Коломиї вийшла збірка поем у прозі « Серце мовить». Того ж самого року в Чернівцях надруковано збірку новел « На хвилях життя», а в 1904 році- збірку поезій «Пестрі звуки». У 1905 році з'явилась у Чернівцях збірка новел « Між тернями і цвітом». Там же вийшла у 1906 році поетична драма «Січ іде» і збірка балад «Ангел убійник».

З розсіяних по різних періодичних виданнях С.Яричевський склав макет збірки «Строфи», яку задумав видати в 1909 році, але яка, з невідомих причин, не з'явилася.

С.Яричевський відзначався і як перекладач. Початок перекладацької діяльності співпадає у нього з початком створення оригінальних віршів . Перші два переклади, які фігурують у рукописному зошиті,- це переклади з Генріха Гейне. У ранній період перекладав він також із Гете, Лессінга, Мюллера. Зробив прекрасні переклади українською мовою класика словенської літератури Франце Прешерна. А класиків української літератури перекладав на німецьку. До 100-річчя від дня народження Т.Г. Шевченка видав німецькою мовою книжечку про нього « Поет любові і протесту». У німецьких газетах розповідав про творчість Леся Мартовича, Марка Черемшини, Василя Стефаника.

Версифікація С. Яричевського вже була об'єктом розгляду критиків та вчених-літературознавців. На окремі аспекти форми віршованих творів поета принагідно вказували, ще у XIX столітті, О. Маковей та І. Франко.

У ХХ столітті(1971р.) про строфіку С.Яричевського писав у авторефераті кандидатської дисертації, присвяченій творчості буковинського автора загалом, М.Івасюк.

Питання генези окремих поетичних форм Яричевського розглянула 1977 року Магдалина Ласко-Куцюк у передмові до виданого нею двотомника творів письменника.

Спеціальні праці, присвячені віршуванню С.Яричевського, постали вже у ХХІ столітті. 2008 року в « Науковому віснику Чернівецького університету» (серія «Слов'янська філологія») була надрукована стаття Б.Бунчука та О. Любімової «Віршування Сильвестра Яричевського 90-х років 19 століття». Автори розглянули віршовані твори поета окресленого періоду в аспекті метрики, ритміки, строфіки та римування.

Віршування С.Яричевського першого десятиліття двадцятого століття дослідила О.Руснак у статтях « Особливості форми поетичних творів Сильвестра Яричевського 1900-1909 рр.(метрика і ритміка) (2012р)» та «Параметри форми віршованих творів Сильвестра Яричевського 1900-1909рр.(строфіка і римування) (2013р.)

Нарешті 2015 року постало дослідження Б.Бунчука та О.Руснак «Версифікація Сильвестра Яричевського», в якому у зрізі метрики, ритміки, строфіки та римування проаналізовано віршовані твори поета 1910-1918 років.

Отже, віршування С. Яричевського діахронічно вже вивчено. Постає питання дослідження його в синхронічному аспекті.

Мета дипломної роботи- подати загальну картину версифікації С. Яричевського.

Реалізація поставленої мети передбачає розв'язання таких завдань:

- систематизувати віршовані твори поета на основі виділених у першому томі творів С.Яричевського у двох томах розділів;
- проаналізувати поетичні твори Яричевського в аспекті метрики, строфіки, римування і особливостей рими, виявити характерні риси його версифікації.

Об'єкт дослідження- віршовані твори С.Яричевського.

Предмет дослідження – версифікація автора.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що вперше подано загальну картину віршування С.Яричевського, здійснено різноаспектний розгляд його віршованих творів.

Теоретично-методологічною основою дослідження слугують праці вітчизняних науковців (Б.Бунчука, М.Івасюка, І.Качуровського, О.Руснак, Г.Сидоренко, А.Ткаченко, І.Франка та ін.) і закордонних вчених (М. Гаспарова, В. Жирмунського, В. Холшевникова та ін.).

Методи дослідження: формальний, ґрунтований на загальноприйнятих у віршознавстві статистичних підрахунках, та біографічний, застосованих для вивчення генези віршів, близьких до творів вітчизняних і європейських письменників.

Практичне значення результатів роботи полягає в тому, що отримані дані можна застосувати при розборі спецзасобів, пов'язаних з вивченням творчості С.Яричевського у ВНЗ, у гуртковій роботі в школі.

Структура й обсяг роботи. Дипломне дослідження складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаної літератури.

У дипломній роботі поезії аналізувались за двотомним виданням творів С. Яричевського, тексти якого підготувала Магдалина Ласло-Куцюк.

Дослідницький матеріал поданий за такими розділами:

«Лірика»(цикл)

«Наддунайські мелодії»(цикл)

«Строфи смутку і жалю» (цикл)

«Строфи сонця і надії» (цикл)

«В погоду і негоду» (цикл)

«Байки»(цикл)

«Поеми і балади»(цикл)

«Переклади і переспіви»(цикл)

Умовні скорочення:

Я2-двостопний ямб;

Я2,4,5-чергування двостопного ямба з чотиристопним і п'ятистопним;

Я1-3-вільний ямб;

Х3-тристопний хорей;

Д3-дактиль тристопний;

Амф-амфібрахій;

Ан-анapest;

Дл-дольник;

Тк-тактовик;

Л-логаед;

В-вільний вірш.

РОЗДІЛ І

Метрика

Загальна картина метричних форм, використаних у розділі «Лірика», має такий вигляд:

Розмір	Номер і кількість рядків	Відсотки	
		у віршах	у рядках
Я4	Слабо-тонічна система віршування № 1(18), 4(16), 6(16),12(12),16(16),19(12), 20(16), 24(20), <u>25(16), 35(12), 41(12), 43(16), 44(18), 45(12), 47(12)</u> 15 віршів (214)	29,4	22
Я5	<u>№9(14), 11(10), 17(28), 28(14), 29(18), 34(14), 49(12)</u> 7 віршів (110)	13,7	11,3
Я4,2	<u>№10(20), 50(10)</u> 2 вірші (30)	3,9	3
Я4,3	<u>№21(12),48(12)</u> 2 вірші (24)	3,9	2,4
Я5,4,3	<u>№27(12)</u> 1 вірш (12)	1,9	1,2
Я5,4	<u>№42(12)</u> 1 вірш(12)	1,9	1,2
Я5,3	<u>№51(16)</u> 1 вірш(16)	1,9	1,6
Я5-3	<u>№39(24)</u> 1 вірш(24)	1,9	2,4
Х4	<u>№31(24),38(20)</u> 2 вірші (44)	3,9	4,5

X5	<u>№39(30)</u> 1 вірш (30)	1,9	3
X6	<u>№26(40),32(13)</u> 2 вірші(53)	3,9	5,4
X4,3	<u>№8(18),14(16),37(20)</u> 3 вірші (54)	5,8	5,5
X5,2,3	<u>№40(37)</u> 1 вірш(37)	1,9	3,8
Д2	<u>№13(48)</u> 1 вірш (48)	1,9	4,9
Д4,3	<u>№22(12)</u> 1 вірш (12)	1,9	1,2
Ан4	<u>№46(15)</u> 1 вірш (15)	1,9	1,5
Амф3	<u>№1(16),7(24)</u> 2 вірші (40)	3,9	4,1
Амф4	<u>№3(12), 33(30)</u> 2 вірші (42)	3,9	4,3
Амф3,2	<u>№36(24)</u> 1 вірш(24)	1,9	2,4
Амф4,3	<u>№2(25)</u> 1 вірш (25)	1,9	2,5
Амф4-2	<u>№5(20),15(12)</u> 2 вірші(32)	3,9	3,2
Тк	Акцентне віршування <u>№18(20),23(24), 30(28)</u> 3 вірші (72)	5,8	7,4

Як бачимо із таблиці, Сильвестр Яричевський використовує силабо-тонічне і акцентне віршування.

I. Силабо-тонічна система віршування

Ямб

У цьому розділі ямбом написано 30 віршів, 442 рядки, що становить приблизно 59% від усієї кількості віршів розділу і приблизно 45% від усієї кількості рядків. Наприклад:

« На синій там небес леваді
зірки сяють золоті,
немов смутний в отсій громаді
Стоїть князь ночі в висоті »

U_UUU_U_U

U_U_UUU_U

U_U_U_U_U

U_U_UUU_

(« Місяць», №19(12))

Цим розміром написано найбільше віршів. Особливо активно поет використовує чотиристопний і п'ятистопний ямб. Наявні структури різного чергування. Наприклад:

« Не жаль мені за тими днями,
в яких пестивсь надії снами,
в будучність вірив ясну,
не жаль, бо щезли сни, знімили
пісні, що з серця так летіли
в ту яр життя прекрасну... »

U_U_U_U_U

U_U_U_U_U

U_U_U_

U_U_U_U_U

U_U_U_U_U

U_U_U_

Я4,3

(« Не жаль мені», №48(12))

Хорей

Дев'ять позицій написано хореем. Це становить приблизно 17% від загальної кількості віршів розділу і 218 рядків, що складає приблизно 22% від загальної кількості рядків.

« Чом голівоньку склонила
рожонька весняна?
чому слізкою облила
личенько із рана? »

_U_UUU_U

_UUU_U

UU_UUU_U

_UUU

X4, («Чом голівоньку склонила? №14(16))

Дактиль

Дактилічним ритмом характеризуються дві поезії, 60 рядків, що становить приблизно 4% від усіх віршів розділу і приблизно 6% від усіх рядків. Ось приклад вірша, у якому два рядки чотиристопного дактиля чергуються з рядками тристопного дактиля: (Д4,4,3,4,4,3)

« Поступу треба, потреба віднови,
Скинуть пора вже тяжкії окуви!
Сором і загин тиранам!
Кров'ю полите, залізом побите
матері тіло гоїти-лічити
час і пора нам! пора нам!.. »

_UU_UU_UU_U

UU_UU_UU_U
 _UU_UU_U
 _UU_UU_UU_U
 _UU_UU_UU_U
 _UU_UU_U

(«Поступу треба», №22(9))

Анапест

Анапест було застосовано в одному вірші, 15 рядків, що становить 2% від загальної кількості віршів у розділі і 1,5% від загальної кількості рядків.

« Обновися, двигнись, Україно моя!

В Твоїй груді надія най сонцем сія,

і зневіри най гине зрадлива змія!

Чи Тобі то тепер зігнивати у гробі,

коли сила нова підростає у тобі? »

UU_UU_UU_UU_
 UU_UU_UU_UU_
 UU_UU_UU_UU_
 UU_UU_UU_UU_U
 UU_UU_UU_UU_U

Ан4

(«Молодій Україні», №45(15))

Амфібрахій

Із трискладових розмірів найчастіше у розділі використовується амфібрахій, а саме: 8 віршів, 163 рядки. Це становить приблизно 16% від усіх віршів у розділі і 17% від усіх рядків. Наведемо приклад, де чергуються Амф3 і Амф4:

« На крик і на сльози пекучі

й ридання і стогни,
 кати, не зважайте! Не бійтесь години лихої:
 Не вб'ють вас, могутніх, ті крики,
 ті болі і прокльони-
 царюйте, раюйте, посеред музики такої! »

U_UU_UU_U
 U_UU_U
 U_UU_UU_U
 U_UU_U
 U_UU_UU_U_
 U_UU_U
 U_UU_UU_U
 U_UU_U

(«Катам», №36(24))

II Акцентне віршування

Три поезії, 72 рядки, є прикладами тактовика. Це становить приблизно 6% від загальної кількості віршів розділу і приблизно 7% від загальної кількості рядків.

« По гаях, по полях
 грімко пісня гуде,
 то співають новобранці
 гомін довкруги іде.»

UU_UU_
 _U_UU_
 UU_UUU_U
 _UUU_U_

(«Новобранці», №23(24))

Приблизно однакова кількість наголосів у рядках, кількість ненаголошених складів між наголошеними: 1-3.

Цикл « Наддунайські мелодії»

Розмір	Номер і кількість рядків	Проценти	
		у віршах	у рядках
Я4	Силабо-тонічна система віршування №56(20), 68(16), 81(16), 93(12), 94(15), <u>102(8), 103(8), 111(16), 114(16)</u> 9 віршів(127)	13,4	11,5
Я5	№52(24), 59(12), 62(24), 64(12), 82(13), 84(14), 85(14), 86(12), 95(14), 98(40), <u>99(16), 104(8), 112(47)</u> 13 віршів (250)	19,4	22,6
Я6	<u>№70(10)</u> 1 вірш (10)	1,4	0,9
Я4,1	<u>№74(16)</u> 1 вірш (16)	1,4	1,4
Я4,3	<u>№77(16)</u> 1 вірш (16)	1,4	1,4
Я4,2	<u>№101(16), 107(27),108(24)</u> 3 вірші (67)	4,4	6
Я2-4	<u>№110(36)</u> 1 вірш(36)	1,4	3,2
Я3,4	<u>№116(6)</u> 1 вірш(6)	1,4	0,5
Я5,2	<u>№78(10)</u> 1 вірш(10)	1,4	0,9
Я5,4	<u>№118(12)</u> 1 вірш(12)	1,4	1

Я6,3	<u>№54(12)</u> 1 вірш(12)	1,4	1
ЯВ	<u>№63(26)</u> 1 вірш(26)	1,4	2,3
Х4	<u>№71(18), 79(12), 88(16), 90(8), 97(12)</u> 5 віршів(66)	7,4	5,9
Х5	<u>№55(12), 58(18), 61(18), 100(8)</u> 4 вірші (8)	5,9	5
Х6	<u>№53(16), 60(28)</u> 2 вірші (44)	2,9	3,9
Х7	<u>№65(12)</u> 1 вірш(12)	1,4	1
Х3,2	<u>№87(8)</u> 1 вірш(8)	1,4	0,7
Х4,2	<u>№83(20)</u> 1 вірш(20)	1,4	1,8
ХВ	<u>№117(38)</u> 1 вірш (38)	1,4	3,4
Я4Х2	<u>№90(12)</u> 1 вірш(12)	1,4	1
Д4	<u>№57(12)</u> 1 вірш(12)	1,4	1
Ан2	<u>№66(16), 76(36), 96(16)</u> 3 вірші(68)	4.4	6,1
Ан4	<u>№113(12)</u> 1 вірш(12)	1,4	1
Ан2,3	<u>№75(12), 91(30)</u> 2 вірші (42)	2,9	3,8
Ан4,3	<u>№73(24), 109(16)</u> 2 вірші(40)	2,9	3,6

Амф3	<u>№89(16)</u> 1 вірш (16)	1,4	1,4
Амф4	<u>№69(30), 72(24), 105(8), 96(19),115(12)</u> 5 віршів(93)	7,4	8,4
Амф4,2	<u>№67(12)</u> 1 вірш(12)	1,4	1
Ан3	<u>№92(12)</u> 1 вірш(12)	1,4	1
Л	<u>№80(8), 106(8)</u> 2 вірші(16)	2,9	1,4

I. Силабо-тонічна система віршування

Ямб

У руслі цього розміру створено більшість віршів циклу:34 поезії,521 рядок.Це становить приблизно 51% від усієї кількості віршів у циклі і 47% від усієї кількості рядків у циклі. Особливо часто С.Яричевський використовує Я5:

«Нащо втікав з міщанської ти хатки?

Міг там прожити тихо так, щасливо

і заробляти на життя учтиво

й платити скільки мога все податки.»

U_U_U_UUU_U

U_U_U_UUU_U

UUU_UUU_U_U

U_U_U_U_U_U

(«До себе», №85(14))

Вірш « Слава»(№63(26)) написаний вільним ямбом:

« Блищить

й зіниці людській сліпить

і людські серця з груди вирива

і мізки тлумно убива

і вабить всіх в одно

і своє ярмо... »

U_

U_U_UUU_

U_U_UUU_

U_U_UUU_

U_U_U_

U_U_

Хорей

Цією формою поет написав 16 віршів, 44 рядки, що становить приблизно 24% від загальної кількості віршів циклу і приблизно 22 % від загальної кількості рядків циклу. Наприклад:

« Я до тебе із чужини

так бажав вернути скоро,

в серцю двигав туги змору.

Так, бувало, серце лине

там, де милая родина,

й плаче, плаче, як дитина. »

_U_UUU_U

UU_U_U_U

_U_U_U_U

UU_U_U_U

_U_UUU_U

_U_UUU_U

(«В ріднім краю», 371(18))

Вірш «Vez saczum, povum» (117(38)) написаний вільним хореем.

« Пісні

голосної!

Щоб збудили в духа

полети й журби незвісні

криком скарги гримко-жалісної! »

_U

UU_U

UU_U_U

_UUU_U_U

_UU_UUU

Дактиль

Одна поезія із циклу « Наддунайські мелодії» написана дактилем.

« Вуйку, земляче, здорові!

Бачу гарненько живеться, нівроку!

Гарну, муровану маєте хату,

Дужі, товсті, ви, щасливі на око,

Маєте купіль і їсти багато,

Німці сердечним дарять вас ефектом,

силу ваш ріст подивляють з респектом. »

_ U U _ U U _ U

_UU _ UU_UU_U

_UU _ UU_UU_U

_UU _ UU_UU_U

_UU _ UU_UU_U

_UU _ UU_UU_U

_UU _ UU_UU_U

(«Карпатський медвідь у Шенбурні», № 57(12))

Анапест

В даний цикл увійшло дев'ять поезій, 174 рядки, написаних анапестом. Вони становлять приблизно 13% від загальної кількості віршів циклу і приблизно 15% від загальної кількості рядків.

У вірші « Сумна палата» (№91(30)) Ан2 чергується з Ан3. Наприклад:

« На зеленім горбку,

у цвітистім вінку,
там пишається чудова палата,
хоч довкола весна,
то палата сумна
й тишина в ній царює заклята. »

UU_UU_
UU_U U_
UU_UU_UU_U
UU_UU_
UU_UU_
UU_UU_UU_U

Амфібрахій

Амфібрахічним ритмом відзначаються сім віршів циклу, 121 рядок. Ці вірші становлять приблизно 10% від усіх поезій циклу і 11% від усіх рядків циклу.

Ось приклад вірша, написаного Амф4:

« Хотіла стоптати мої ти чуття,
вірватись до серця мого глибоко,
Я в тебе встромивши і думку, і око,
спішив у твій світ без любові, без пуття. »

U_UU_UU_UU_
U_UU_UU_UU_U
U_UU_UU_UU_U
U_UU_UU_UU_

(«Хотіла стоптати»...№105(8))

Логаед

Логаед-окремиий вид віршування, який побудований на поєднанні різних розмірів в рядку. Певна комбінація повторюється в кожному рядку. У циклі зустрічаємо два вірші з формою лагаеда.

« Як я, бувало, гей в яснім раю
зі сонцем в серцю і душі ступаю,
тоді ти, гарна, у чорну воду
нуряла пишну свою уроду. »

U_U_UU_U_U

U_U_UU_U_U

U_U_UU_U_U

U_U_UU_U_U

(« Як я, бувало...», №106 (8)).

Цикл « Строфи смутку і жалю»

Розмір	Номер і кількість рядків	Проценти	
		у віршах	у рядках
Я4	Силабо-тонічна система віршування <u>№125(18), 130(8)</u> 2 вірші (26)	16,6	15,2
Я5	<u>№120(38), 128(12), 129(8)</u> 3 вірші (58)	25	34,1
Я6	<u>№119(8)</u> вірш(8)	8,3	4,7
Я3,2	<u>№127(10)</u> 1 вірш(10)	8,3	5,8
Я4,3	<u>№121(20)</u> 1 вірш (20)	8,3	11,7
Я4,5	<u>№128(12)</u> 1 вірш(12)	8,3	7

Я6,7	<u>№122(8)</u> 1 вірш(8)	8.№	4,7
Х4	<u>№126(16)</u> 1 вірш(16)	8,3	9,4
Х6,4	<u>№124(12)</u> 1 вірш(12)	8,3	7
Ан3	<u>№129(12)</u> 1 вірш (12)	8,3	7
Ан4,2	<u>№130(12)</u> 1 вірш(12)	8,3	7
Ан4,3	<u>№123(8)</u> 1 вірш(8)	8,3	4,7
Амф4	<u>№129(8)</u> 1 вірш(8)	8,4	4,7

Силабо-тонічна система віршування

Всі поезії із циклу « Строфи смутку і жалю» мають форму, приналежну до цієї системи віршування.

Ямб

Провідним розміром цього циклу є ямб (7 поезій, 116 рядків). Це становить приблизно 58% від загальної кількості віршів циклу і приблизно 68% від загальної кількості рядків.

Вірш «Прийшли до мене» (№121(20), написаний Я4,3,4,3:

« Прийшли до мене тихі мрії

і заповнили грудь,

і вже у серці там лелії

елегії ростуть. »

U_U_U_U_U

UUU_U_
 U_U_UUU_U
 U_UUU_

Хорей

У циклі два вірші(28 рядків) витримано в руслі хорей. Вони становлять приблизно 16% від усіх віршів циклу і приблизно 16% від усіх рядків.

« Будь здоров, мій тихий раю,
 любий краю мрій, надій!

Я про тебе все гадаю

Як іду в кривавий бій. »

_U_U_U_U
 _U_U_U_
 UU_U_U_U
 UU_U_U_

X4

(« Прощання»,№126(16))

Анапест

Серед віршів, які склали цикл « Строфи смутку і жалю», є три поезії, що характеризуються анапестичним ритмом(32 рядки). Ці вірші становлять приблизно 25% від загальної кількості віршів у циклі і приблизно 18% від загальної кількості рядків. Наведемо приклад Ан 4,4,4,2:

« Чи немилі вам стали вже цвіти і зорі
 і буяння думок по блакиту просторі,
 і спокій,що сповняв вам здоровії груди,
 невдоволені люди ? »

UU_UU_UU_UU_U
 UU_UU_UU_UU_U
 UU_UU_UU_UU_U
 UU_UU_U

(«Смута»(II),№130(12)).

Амфібрахій

Вірш « 3 гірких правд(П)(№129(8)) написаний чотиристопним амфібрахієм.

« Коли забагато гидоти довкола,
тоді за красою шукаєш спровола,
знаходимо квіти і клаптичок неба,
А більше, ба, більше для нас і не треба! »

U_UU_UU_UU_U

U_UU_UU_UU_U

U_UU_UU_UU_U

U_UU_UU_UU_U

Амф4

Цикл « Строфи сонця і надії»

Розмір	Номер і кількість рядків	Проценти	
		у віршах	у рядках
Я3	Силабо-тонічна система віршування <u>№132(15)</u> 1 вірш(15)	11,1	8,6
Я4	<u>№138(12)</u> 1 вірш(12)	11,1	6,9
Я5	<u>№137(10)</u> 1 вірш(10)	11,1	5,7
Я2,4	<u>№135(18)</u> 1 вірш(18)	11,1	10,4
Я2,5	<u>№133(14),137(12)</u> 2 вірші (26)	22,2	15
Я3,4	<u>№136(24)</u> 1 вірш(24)	11,1	13,8

Я5,4,1	<u>№139(12)</u> 1 вірш(12)	11,1	6,9
Я2-5	<u>№139(10)</u> 1 вірш(10)	11,1	5,7
Х4,3	<u>№134(16)</u> 1 вірш(16)	11,1	9,2
Амф4,2	<u>№131(12)</u> 1 вірш(12)	11,1	6,9
Амф3,1,4	<u>№139(10)</u> 1 вірш(10)	11,1	5,7
Тк	Акцентне віршування <u>№139(8)</u> 1 вірш(8)	11,1	5,7

I.Силабо-тонічна система віршування

Ямб

Як бачимо із таблиці, значна частина поезій написана у руслі цього метра (8 віршів,127 рядків). Це становить приблизно 88% від усієї кількості віршів у циклі і 73% від усієї кількості рядків. Ось приклад вірша, написаного Я4:

« Надходить вечір мирно, тихо,
веде за руку тишину,
вколисує болюче лихо
і дзвонить шептами до сну. »

U_U_U_U_U

U_U_U_U_

U_U_U_U_U

U_U_U_U_

(«Вечір», №138(12))

Хорей

Вірш « Серед цвітів» (134(16)) написаний Х4,3,4,3:

« Загостила тиха мрія
в серденько трудне,
і розсипала надія
зілля чарівне. »

UU_U_U_U
UUU
UU_UUU_U
UUU

Амфібрахій

Цим метром Сильвестр Яричевський написав два вірші (22 рядки), що становить приблизно 22% від загальної кількості віршів у циклі і 12% від загальної кількості рядків. Наприклад:

« Безмежна тоска і любов невимовна
без тіні облуди,
весняних дрозинь меланхолії повна
вселилась у груди. »

U_UU_UU_UU_U
U_UU_U
U_UU_UU_UU_U
U-UU_U

Амф4242

(«Рання година», №131(8)).

II. Акцентне віршування

У циклі « Строфи і надії» II частина поезії « Хрести(139(8)) написана у руслі акцентного вірша. Визначимо схожість цієї форми з народнописенною коломийкою:

« Ой, красуєсь моя нива

хрестами, хрестами

я обвішаю їх живо

вінками, вінками. »

UU_U_U_U 3

U_UU_U 2

UU_UUU_U 2

U_UU_U 2

Цикл « В погоду і негоду»

Розмір	Номер і кількість рядків	Відсотки	
		у віршах	у рядках
Я4	Силабо-тонічна система віршування <u>№140(16)</u> 1 вірш(16)	5,2	4,2
Я5	<u>№142(24)</u> 1 вірш(24)	5,2	6,3
Я6	<u>№150(40)</u> 1 вірш(40)	5,2	10,6
Я2,5,4	<u>№152(36)</u> 1 вірш(36)	5,2	9,5
Я2-5	<u>№146(37)</u> 1 вірш(37)	5,2	9,8
Х4	<u>№141(6),149(8),151(12),157(8)</u> 4 вірші(34)	21	9
Х5	<u>№145(24)</u> 1 вірш(24)	5,2	6,3
Х6	<u>№153(26)</u> 1 вірш(26)	5,2	6,9

Амф4	<u>№144(20), 147(8), 148(32), 155(4)</u> 4 вірші(64)	21	17
Амф4,2	<u>№143(20), 147(15)</u> 2 вірші(35)	10,5	9,3
Амф4,3	<u>№154(16)</u> 1 вірш(16)	5,2	4,2
ДЗ	<u>№156(6)</u> 1 вірш(6)	5,2	1,5
Л	<u>№158(16)</u> 1 вірш (16)	5,2	4,2

І Силабо-тонічна система віршування

Ямб

У циклі « В погоду і негоду» поет використовує ямб у п'яти віршах, що становить 26% від загальної кількості поезій у циклі, 153 рядки становлять 40% від загальної кількості рядків циклу.

« Здійми могутні руки

І розклади на океани,

розбий на кусні ті огроми суші...

чи чуєш ті сферичні звуки?

Се так гремлять на честь твою пеани,

се всі світи у передвічній глуші гудуть, ревуть,

аж поза кранці позасвітів чуть,

що ти великий, більший як світи,

що Геній ти!.. »

U_U_U_U

U_U_UUU_U

U_U_UUU_U_U

U_UUU_U_U
 UUU_U_U_U_U
 U_U_UUU_U_U
 U_U_
 U_U_UUU_U_
 U_U_UUU_U_
 U_U_

Я2-5

(«Гімн до чоловіка», №146(37))

Хорей

Шість віршів (84 рядки) С. Яричевський написав хореем. Вони становлять 31% від усіх віршів циклу і 22% від усіх рядків циклу. Наприклад:

« В пропасну віків країну
 на крилатій думці лину,
 мірю духом ті простори-
 вічності таємне море... »

Х4

(«Вічність», № 141(16)).

Амфібрахій

У руслі амфібрахічного ритму створено 7 поезій (115 рядків), що становить приблизно 36% від загальної кількості віршів у циклу і 30% від загальної кількості рядків. У вірші « Бурлака» (№143(20)) чотири рядки чотиристопного амфібрахія чергуються з одним з рядком двостопного амфібрахія.

« Мандрює шляхами безхатній бурлака,
 а думка у серці усе та однака:
 -Немає у мене ні хати, ні роду,
 самий, як берізка в тяжкую негоду,
 хоть з моста у воду! »

U_UU_UU_UU_U
 U_UU_UU_UU_U
 U_UU_UU_UU_U
 U_UU_U

Дактиль

Вірш « Пісню вітрило колише...» (№156(6)) написаний дактилем.

« Пісню вітрило колише,
 воздухом пісня гуляє
 дзвони немов великодні-
 ширше країна вся дише,
 поле спочило безкрає-
 рідні поля злотородні. »

_UU_UU_U

_UU_UU_U

_UU_UU_U

_UU_UU_U

_UU_UU_U

_UU_UU_U

Розмір твору-ДЗ

П.Логаед

Поезія « Довкола глухо...» (158(18)) має форму логаеда.

« Довкола глухо, довкола сумно,
 і край коханий як чорне трумно,
 як чорне трумно, що в нього воля,
 трудна мертвецька народна доля...
 Чи в вік заснули і край і люде?
 Чи вже прокиду зі сну не буде? »

U_U_UU_U_U

U_U_UU_U_U

U_U_UU_U_U

U_U_UU_U_U

Цикл «Байки»

Розмір	Номер і кількість рядків	Відсотки	
		у віршах	у рядках

Я5	Силабо-тонічна система віршування <u>№163(32), «Геракль на роздоріжжю»</u> 1 вірш(32)	16,6	28
Я7	<u>№161(6) « В неволі»</u> 1 вірш (6)	16,6	5,2
Яв	<u>№162(8) « Билина»</u> 1 вірш(8)	16,6	7
Х4	№159(16) « Буря» <u>№160(8) « Віл і муха»</u> 2 вірші (24)	33	21
Амф4	<u>№164(44) « Нарада круків»</u> 1 вірш (44)	16,6	38,5

У першому томі Сильвестра Яричевського нараховується 6 байок (114 рядків).

Ямб

Три байки створено у руслі ямба (46 рядків), що становить 50 % від загальної кількості байок і 40% від загальної кількості рядків.

Байка « Билина» (№162(8)) написана вільним ямбом:

« Казав раз кущ билині:

Билиночко! Чого ти така стала?

Пожовкла, не цвітеш,

Твоя головонька от-от поляже...

-Ах кущику, билина каже,-

Я на чужині... »

U_U_U_U

U_UUU_U_U_U

U_UU^_U

U_UUU_

U_UUU_
 U_U_UUU_U_U
 U_UUU_U_U
 UUU_U

Хорей

Дві байки написані хореем. Наприклад:

« Свище буря, грім рокоче,
 Сипле дощ краплистий в очі,
 Стогнуть дуби, ревуть бори
 І дрижать високі гори. »

_U_U_U_U
 _U_U_U_U
 _U_UUU_U
 UU_U_U_U

X4

(«Буря», №159(16))

Цикл « Поєми і балади»

Розмір	Номер і кількість рядків	Відсотки	
		у віршах	у рядках
Я4	Силабо-тонічна система віршування <u>№165(30), 167(124)</u> 2(254)	9	15,2
Я5	<u>№166(60), 168(70),170(100)</u> 3(230)	13,5	13,7
Я5,6	<u>№185(24)</u> 1(24)	4,5	1,4
X3	<u>№181(112)</u> 1(112)	4,5	6,7
X4	<u>№182(132), 186(16)</u> 2(148)	9	8,8
X6	<u>№172(52), 177(84), 179(190), 183(31)</u>	18	21,4

	4(357)		
Ан2,3	№178(30)		
Ан4	<u>№171(24)</u> 2(54)	9	3,2
Амф3	<u>№174(48), 176(40)</u> 2(88)	9	5,2
Амф4	<u>№169(68),175(93)</u> 2(161)	9	9,6
Амф2-5	<u>№180(80)</u> 1(80)	4,5	4,7
Л	<u>№173(64)</u> 1(64)	4,5	3,8

I. Силабо-тонічна система віршування

Ямб

Шість творів написано у руслі ямбічного ритму. Це становить приблизно 27% від загальної кількості поем і балад та приблизно 30% від 508 рядків поем і балад. Ось приклад балади « Щаслива мати» (№185(24)):

« Матуся в radoщах, немов у раї:

Письмо від сина сотий раз читає.

«Здоров я, пише сокіл мій, здоров як риба!

А як матуся мила? Чи жвавенько стриба? »

U_U_UUU_U_U

U_U_U_U_U_U

U_U_U_U_U_U_U

U_U_U_U_U_U_U

Я 5,5,6,6

Хорей

Вісім поем і балад (712 рядків) витримано у руслі хорей, що становить приблизно 36% від загальної кількості поем і балад і приблизно 42% від загальної кількості рядків у них.

« Срібні сурми, труби з міді
грають гучно грім побіди,
аж дрижить відвічний бір:
покінчились княжі лови
утікає силен звір. »

_U_U_U_U

_U_U_U_U

_U_U_U_

UU_U_U_U

UU_U_U_U

UU_U_U_

X4

(«Лицар Небой», № 182(132))

Анапест

Анапестом написано два твори (54 рядки). У баладі « Мамина слізка» двостопний анапест чергується з тристопним (№178(30)).

« То не плаче пташина,
не тоскує калина,
не шепоче берізка сумна,-
то голосить матінка,
бо померла дитинка,
укохана ягідка дрібна. »

UU_UU_U

UU_UU_U

UU_UU_UU_

UU_UU_U

UU_UU_U

UU_UU_UU_

Амфібрахій

У п'яти творах використовується амфібрахічний ритм, що становить приблизно 22% від загальної кількості поем і балад та приблизно 19% від загальної кількості рядків (329 рядків).

« На славнім Поділлю,
де хліба не слідно по кілю,
де люд неоднако годує землиця,
там жила, бідила бездольна старуха-вдовиця. »

U_UU_U

U_UU_UU_U

U_UU_UU_UU_U

U_UU_UU_UU_UU_U

Амф2-5

(«Брат-біс», №180(80))

П.Логаед

Балада « Опир» (№173(64))-логаед.

« На горі, там над містом-то церква блищить;
липи взяли її у вінок-
Ладі в честь ту колись всякі ігри велись
і дзвеніли сотки співанок... »

UU_UU_UU_UU_

_U_UU_UU_

_U_UU_UU_UU_

UU_UU_UU_

Цикл « Переклади і переспіви»

Розмір	Номер і кількість рядків	Відсотки	
		у віршах	у рядках
Я4	Силабо-тонічна система віршування №187(8), 191(12), 200(12), 209(16), 210(12),		

	<u>211(8), 214(12), 216(8), 229(9), 232(38)</u> 10 віршів (157)	20	14,5
Я5	<u>№198(14), 225(20), 228(14), 230(63)</u> 4 вірші (111)	8	10,3
Я6	<u>№224(14)</u> 1 вірш (14)	2	1,3
Я2,4	<u>№231(12), 233(12)</u> 2 вірші (12)	4	2,2
Я3,4	<u>№207(18), 227(20)</u> 2 вірші(38)	4	3,5
Я4-6	<u>№223(12)</u> 1 вірш(12)	2	1,1
Я5,4	<u>№199(14)</u> 1 вірш(14)	2	1,3
Я5,6	<u>№236(14)</u> 1 вірш (14)	2	1,3
Яв	<u>№205(16)</u> 1 вірш(16)	2	1,4
Х4	<u>№189(24), 194(30), 195(28), 208(16)</u> 4 вірші(98)	8	9
Х6	<u>№202(10), 234(32)</u> 2 вірші(42)	4	3,8
Х2,4	<u>№190(42)</u> 1 вірш(42)	2	3,8
Х4,3	<u>№206(12), 215(8), 235(89)</u> 3 вірша (109)	6	10,1
Х6,5	<u>№235(48)</u> 1 вірш(48)	2	4,4
Д3	<u>№192(24)</u> 1 вірш(24)	2	2,2

Амф3	<u>№188(8), 217(8), 220(8)</u> 3 вірші(24)	6	2,2
Амф4	<u>№213(8)</u> 1 вірш(8)	2	0,7
Амф1,4	<u>№193(14)</u> 1 вірш (14)	2	1,3
Амф4,2,3	<u>№226(21)</u> 1 вірш(21)	2	1,9
Амф4,3	<u>№201(24),204(12)</u> 2 вірші(36)	4	3,3
	Акцентне віршування		
Дл	<u>№ 203(20),222(6)</u> 2 вірші (26)	4	2,4
Тк	<u>№196(52), 197(10), 212(23), 217(8), 218(36), 221(12)</u> 6 віршів(141)	12	13
В	<u>№219(24), 222(20)</u> 2 вірші(44)	4	4

I.Силабо-тонічна система віршування

Ямб

Як бачимо із таблиці, провідним розміром перекладів і переспівів Сильвестра Яричевського є ямб. Це становить приблизно 46% від 23 віршів і приблизно 32% від 400 рядків. «28-й сонет (№198(14)) написаний п'ятистопним ямбом:

« Бува одного дня магометани
й будисти на просторах землях Хіни
празнують свято й відлюдки браміни
і пленники між ними християни.»

U_U_U_UUU_U

U_UUU_U_U_U

U_U_U_UUU_U

U_UUU_U_U_U

Поезія « Під запад сонця» написана вільним ямбом.

« Там...там

он там, де запад так палиться,

по хвилі пурпуровій мчиться,

між тих колумн світлянії ряди-ах, туди

цілий в промінних блисків ареолі,

як вирвесь з пут недалі-

піде мій дух... »

U_

U_U_U_U_U

U_UUU_U_U

UUU_U_UUU_

U^U-

UUU_U_UUU_

U_U_U_U

U_U_

U_U_

(№205(16))

Хорей

Десять віршів створені хореем (339 рядків), що становить 20% від усіх віршів розділу і приблизно 31% від усіх рядків.

Наприклад:

« Серце, серце, що це знову?

Звідки радість в тебе сплила?

Прецінь все тебе вкривали

Смутку чорні крила... »

_U_U_U_U

_U_U_U_U

_U_U_U_U

_U_U_U

X4,3

(«Питання», №206(12))

Дактиль

Поезія « Незаконна мати» (№192(24)) написана тристопним дактилем:

« Нащо мені було треба тебе,

любє дитятко, дитя дороге,

та молодесенькій дівчині

ще й не обрученій матері? »

_UU_UU_UU_

_UU_UU_UU_

UUU_UU_UU

_UU_UU_UU

Амфібрахій

Цю форму поет використав у восьми віршах (103 рядки),що становить 16% від загальної кількості переспівів і перекладів і приблизно 9,5% від загальної кількості рядків.

« Ти мила і красна та чиста,

Як цвітка тота навесні,

Дивлюся на Тебе і жалість

Вкрадається в серце мені. »

U_UU_UU_U

U_UU_UU_

U_UU_UU_U

U_UU_UU_

Амф3

(«Бажанне», №188(8))

II. Акцентне віршування

Дольник

Дольник-вид тонічної системи віршування, в рядках якого кількість ненаголошених складів між наголошеними коливається в межах 1-2.

Два вірші –дольники знаходимо в перекладах і переспівах Сильвестра Яричевського. Ось приклад одного з них:

« Для чого, скажи,
маєш любі очі,
а серденько лиш
до зради охоче? »

U_UU_
_U_U_U
U_UU_
U_UU_U

(« Для чого, скажи?... №203(20)).

Тактовик

Шість віршів-тактовиків(141 рядок) маємо у переспівах і перекладах поета. Це становить 12% від усіх перекладів і переспівів і 13% від усіх рядків у них.

« І що за щастячко оце
що наші зійшлися дороги!
Отак лежу собі вночі
і спати не маю спромоги. »

U_U_UUU_3
U_UU_UU_3
U_U_U_U_4
U_UU_UU-3

(«Пробудилась», №221(12)).

III. Вільний вірш(верлібр)

Вільний вірш-система віршування, ритм якої базується на повторах різних рівнів. Вільний вірш, як правило, не римується. Наведемо приклад вільного вірша.

« Далеко від людського болю,
 між ледом скалою,
 чисте серце, ось послухай:
 ти не самотою!
 Слухай, жили ледівців шумлять,
 джерела співають, дух якийсь вторує:
 мої дітоньки колись
 на веселках гратисьмуть. »

1 рядок	}	силабо-тоніка
2-		
3-	}	тоніка
4-		
5-	}	синтаксичний паралелізм
6-		
7-	}	повтор звукосполучення
8-		

(«Висока пісня», №219(24)).

Отже, С. Яричевський постає як виразно силабо-тонічний автор з тяжінням до двоскладових форм (ямб, хорей). Значно менше у поета дактилічних та амфібрахічних структур. Зрідка застосовано тонічні форми(дольник, тактовик), зовнішньо схожі на народнопісенні форми та верлібр.

РОЗДІЛ II

Строфіка

Загальна картина використаних Сильвестра Яричевським строфічних форм у розділі «Лірика» виглядає так:

Вид вірша	Номер і кількість рядків	Проценти у	
		віршах	рядках
тривірш	<u>№32(13)</u> 1 вірш(13)	2	1,3
катрен	<u>1(24), 3(12),4(16), 6(16),7(24), 12(12), 14(16), 15(12), 16(16), 17(28),19(12), 20(16), 21(12),23(24), 24(20), 25(16), 30(28),31(24), 35(16), 37(20), 41(12),42(12), 43(16), 45(12), 51(16)</u> 25 віршів (432)	49	44,5
сонет	<u>№9(14), 28(14), 34(14)</u> 3 вірші (42)	6	4,3
П'ятивірш	<u>№2(25), 5(20), 10(20),11(10), 46(15),50(10)</u> 6 віршів(100)	11,7	10,2
Шестивірш	<u>№22(12), 27(12), 39(54), 47(12),48(12), 49(12)</u> 6 віршів (114)	11,7	11,7
Восьмивірш	<u>№13(48),36(24)</u> 2 вірша (72)	4	7,4
Дев'ятивірш	<u>№44(18)</u> 1 вірш (18)	2	2
Десятивірш	<u>№26(40)</u> 1 вірш(40)	2	4,1
Строфоїд	<u>№18(20), 29(18), 33(30)</u> 3 вірші (68)	6	7
Нестрофічний	<u>№8(18), 40(37), 38(20)</u>	6	7,7

вірш	3 вірші (75)		
------	--------------	--	--

Як бачимо із поданої таблиці, найбільшу кількість становлять вірші, написані катреном. Наприклад:

« Стоїть хати́на над ручає́м,
в хати́ні тихо там живе
дівчи́на, ро́жа мо́лодая;
у смуті́ вік її пли́ве. »

(« Стоїть хати́на», № 12(12))

Таку строфічну будову мають 26 віршів, 440 рядків, це становить приблизно 50% від загальної кількості віршів у розділі і приблизно 45% від загальної кількості рядків.

Одна поезія має форму тривірша(терцини):

« В бли́сках ча́рівного то́го маю-раю́,
як дзвони́ли пісе́нок дрі́бні пта́шата,
і сма́рагдом вбра́лись листе́нята в гаю́
І дубро́ва ся́ла цві́тами ба́гата-
цві́ттячко́м фіа́лка похи́лилась у смуті́,
наля́гла се́рде́нько думо́чка кри́лата... »

(« В бли́сках ча́рівного маю́», №32(13))

Три поезії розділу є сонетами. Це становить приблизно 6% від загальної кількості віршів у розділі і 4,3% від загальної кількості рядків. Два вірші мають однакову назву « Віра». Приклад одного із них:

« Зайшло́ ве́чірне со́нце ге́ть за го́ри,
На сві́т пону́ра те́мрява ля́гла,
Імло́ю опови́лася ма́ла
Доли́на і безкра́є те́мне мо́ре.
Зірва́лася бу́ря, рве́сь, гу́де в про́стори,
Грі́зні фі́лі мо́рські підня́ла-

І вмить долонька вузька, мала
 Пірнула в люте невмолиме горе...
 І в житні людській глянуть злидні люті
 І буря-туча грізно загуде,
 страшні в'ються блискавиці круті:
 ти не злякайся! Сльоза, що ось паде,
 осушеться, спічнеш по чорній смуті,
 лиш вір в одно:ось щастя сонце йде! »

(28(14))

Цей вид строфи мають 6 поезій розділу « Лірика» (100 рядків), що становить приблизно 11,7% від усієї кількості віршів розділу і 11,7% від усієї кількості рядків. Спостерігаємо у розділі ще такі строфічні форми: дев'ятивірш, десятивірш. Строфоїдів є 3(68),що становить приблизно 6% від усієї кількості віршів розділу і 7% від усієї кількості рядків. Так, поезія «Веселий лист» (№29(18)) є поєднанням десятивірша і восьмивірша.

Сильвестр Яричевський використовує не строфічну форму вірша у трьох віршах (75).Ось приклад такої поезії:

« Уродилась в мамі доня
 моторна, красива:
 ясний волос, личко-чари
 і оченько сиве.
 І любила мати дуже
 доню солоденьку
 І «лелієв» величала
 її веселенько.
 І проплило літ не много,
 як лелія цвіла-
 аж одної осінньої
 листки опустила
 і навіки ізів'яла!..

більше не ясніла!..

Горе серцю, горе мому,

морозно так стало...

За отою лелією

На віки зів'яло... »

(«Жаль», №8(18))

Цикл поезій

«Наддунайські мелодії»

Види вірша	Номер і кількість рядків	Відсотки у	
		віршах	рядках
Двовірш	<u>№70(10),65(12),80(8),115(12)</u> 4 вірші(42)	6	3,5
тривірш	<u>№71(18),82(13)</u> 2 вірші (31)	3	2,5
катрен	<u>№53(16),55(12),59(12), 66(16),67(12),68(16), 73(24),75(12),76(36),77(16),86(12),87(8),88(16), 89(16),92(12),93(12),97(12),98(40), 101(16),102(8),103(8),104(8),105(8), 106(8),108(24),109(16),114(16),118(12),52(П(20))</u> 29 віршів (444)	43,2	37
сонет	<u>№84(14),85(14),95(14)</u> 3 вірші(42)	4,5	3,5
П'ятивірш	<u>№56(20), 94(15),100(10)</u> 3 вірші(45)	4,5	3,7
Шестивірш	<u>№52(24),54(12)58(18),61(18),62(24), 64(12),69(30),79(12),91(30),113(12),124(12)</u> 11 віршів(204)	16,4	17
Семивірш	<u>№57(14)</u> 1 вірш(14)	16,4	17
Восьмивірш	<u>№99(16)</u>	1,5	1,3

	1 вірш(16)		
Строфоїд	<u>№60(28),72(24),74(16),78(10),81(16), 96(35),110(36),111(16),112(47),117(38)</u> 10 віршів(266)	15	22
Не строфічний вірш	<u>№ 63(26),83(20),90(20),107(27),116(6)</u> 5 віршів (99)	7,5	8,2

Процентні співвідношення форм циклу поезії С. Яричевського «Наддунайські мелодії», як і в попередньому розділі, подано в таблиці.

У цьому циклі з'явилися нові строфічні форми: двовірш, семивірш. Прикладом двовірша є поезія «Лірик»(65(12)):

« Був поетом з ласки Бога і співав пісні,
Та не ті весняні, жваві-тільки жалісні,
бо трудну, зболілу дуже, чулу мав він груди,
плакав, що так марно цвіти ранішні падуть. »

Уявлення про семивірш навіває поезія « Карпатський медвідь у Шенбурзі» (№57(14)).

Поет і надалі широко використовує таку строфічну форму як катрен (29(444)). Це становить приблизно 43,29% від усієї кількості віршів у циклі і 37% від усієї кількості рядків.

« Заголосив вечірній дзвін
і голос сплив по чашах цвітів,
нові чуття розбурхав він
з таємних снів, незнаних світів. »

(«Меланхолія вечірньої хвили», №68(16))

Досить часто у циклі зустрічаються шестивірші і строфоїди.

Астрофічних віршів у циклі п'ять (99 рядків). Ось один із них:

« Прекрасна,
як мільярди зірок ясна,-
русалчині, непоборимі в неї чари-

та чарівна і кривава
 слава,
 Блищить
 й зіниці людській сліпить
 і людські серця з груди вирива
 і мозки тлумно убива
 і вабить всіх в одно
 в своє ярмо... »

(«Слава», №63(26)).

Цей вид вірша становить приблизно 7,5% від усієї кількості віршів циклу і 8,2 від усієї кількості рядків.

Цикл віршів
«Строфи смутку і жалю»

Види вірша	Номер і кількість рядків	Відсотки у	
		віршах	рядках
Двовірш	<u>№119(8)</u> 1 вірш(8)	8,3	4
Тривірш	<u>№120(38)</u> 1 вірш(38)	8,3	19
Катрен	<u>№121(20), 122(8), 123(8), 126(16),129(28),130(20),128/(12)</u> 7 віршів (112)	58,3	56,5
Шестивір	<u>№125(18),127(10),128/І(12)</u> 3 вірші(40)	25	20,2

Аналіз невеличкого циклу С. Яричевського «Строфи смутку і жалю» виявляє, що поет використовує в ньому тільки строфічні форми. Більша частина

віршів-катрени, що становить 58,3% від усієї кількості віршів циклу і 56,5% від усієї кількості рядків.

« Будь здоров, мій тихий раю,
Любий краю мрій, радій!
Я про тебе все гадаю,
Як іду в кривавий бій. »

(« Прощення», №126(16))

Поезія « Смутку і жалю» є двовіршем:

« Хто з трудом перейшов пустиннії піски.
той щиро повітає запашні квітки;
Хто мав серед дороги лютий сонця жар,
той радісно знесе уливу з чорних хмар... »

(119(8))

Поезія «Дорогою життя» (№120(38)) є тривіршем:

« Дорогою життя ішов, лугами,
де рясно цвіли запахущі цвіти,
і на блакиті гір спинявсь думками,
задивлений в іскристі тихосвіти
і в сонця щит могутній, променистий.
прагнув сіянням зір розпроменіти. »

Три поезії циклу-шестивірші, що становить 25% від усієї кількості віршів у циклі і 20% від усієї кількості рядків.

« Широкий шлях он розпростерся,
студений вітер розміта
пожовкле листя по левадам,
останню косу розпліта
в засмучених дерев коронах,
бушує по пустих загонах... »

(«Широкий шлях», №125(18)).

Цикл «Строфи сонця і надії»

Вид вірша	Номер і кількість рядків	Відсотки у	
		віршах	рядках
Катрен	<u>№131(12),132(20),134(16),138(16)</u> 4 вірші(64)	44,5	35,2
Шестивірш	<u>№135(18)</u> 1 вірш(18)	11,1	10
Семивірш	<u>№134(18)</u> 1 вірш(18)	11,1	7,7
Восьмивірш	<u>№ 136(24)</u> 1 вірш (24)	11,1	13,1
Строфоїд	<u>№137(22), 139(40)</u> 2 вірші (62)	22,2	34

Цикл « Строфи сонця і надії» нараховує 9 віршів (182 рядки). З них 4 вірші (64 рядки) катрени, що становить 44,5% від усієї кількості віршів циклу, і 35,2% від усієї кількості рядків. Ось приклад катрена:

« Безмежна тоска і любов невимовна
без тіні облуди
весняних дроздів меланхолії повна
Вселилась у груди. »

(«Рання година», №131(12))

У циклі є шестивірш, семивірш, восьмивірш. Приклад шестивірша:

« Нині зрана
пісня укохана,
мов голубка біла,
в хату прилетіла,
стала щебетати,
в серце цілувати »

(«Тихе щастя», №135(18))

Строфоїд «Прилинь, прилинь» (№137(22)) є поєднанням шестивірша і п'ятивірша, наприклад:

« Прилинь, прилинь з-над срібного хрусталу,
з-над синіх хмар,
порадуй серце в безграничнім жалю,
звільни від мар,
що здули з нього цвіт любові-коралю,
весни весь чар...
Як ти прийшла до мене раз, надіє,
то сяли рожі, мірти і лелії,
як ти вела мене ід тій любові,
зів'яли рожі, мірти і лелії,
зацвіли кипариси гробові... »

Строфоїдів у циклі два (62 рядки), що становить 22,2% від усієї кількості віршів циклу і 34% від усієї кількості рядків.

Цикл віршів
« В погоду і негоду»

Вид вірша	Номер і кількість вірша	Відсотки у	
		віршах	рядках
Двовірш	<u>№141(16),153(26)</u> 2 вірші (42)	10,5	11
Катрен	<u>№149(8),151(12),154(16),155(4),157(8)</u> 5 віршів(48)	26,3	12,4
П'ятивірш	<u>№143(20)</u> 1 вірш(20)	5,2	5,2
Шестивірш	<u>№145(24), 156(6)</u> 158(18)	15,7	12,4
Восьмивірш	<u>№142(24), 148(32)</u>	10,5	14,5

	2 вірші (56)		
Десятивірш	<u>№150(40)</u> 1 вірш(40)	5,2	10,4
Строфо їд	<u>№140(16),144(20), 146(37), 147(24), 152(36)</u> 5 віршів (133)	26,3	34,4

У цьому циклі поезій Сильвестр Яричевський використовує тільки строфічні форми віршів. Катрен залишається однією з найулюбленіших строфічних форм поета. Ним написано 5 віршів (48 рядків)-катренів, що становить приблизно 26,3% від загальної кількості віршів у циклі(19) і 12,4% від загальної кількості рядків(387).

« Таємнича тишина.

Ніч убрана в срібну шату

заглядає до вікна

у малу мужицьку хату. »

(«Свят вечір», №151(12)).

П'ять поезій з точки зору строфіки мають строфоїдну будову (133 рядки). Це становить приблизно 26,3% від загальної кількості віршів циклу і 34,4% від загальної кількості рядків. Поезія « Діти розпуки» («144(20))- поєднання двовірша і катрена.

« Великі, що вихід один їм-розпука,

бо не зляка їх ні горе, ні мука:

в гарнішу будучність утративши віру,

не стануть даремну складати офіру

з найкращих зусиль і кривавого поту,

лукавість надії спізнавши достоту... »

У циклі фіксуємо такі строфічні форми як двовірші, п'ятивірші, шестивірші, восьмивірші, дсятивірші. Прикладом п'ятивірша може бути поезія «Бурлака» (№143(20)):

« Мандрує шляхами безхатній бурлака,
а думка у серці усе та однака:
-Немає у мене ні хати, ні роду,
самий, як берізка в тяжку негоду,
хоть з моста у воду! »

Цикл «Байки»

Вид вірша	Номер і кількість рядків	Відсотки у	
		віршах	рядках
катрен	<u>№159(16),163(32)</u> 2 вірші(48)	33,3	42
шестивірш	<u>№161(6)</u> 1 вірш(6)	16,6	5,3
восьмивірш	<u>№164(44)</u> 1 вірш(44)	33,3	14
Не строфічний вірш	<u>№164(44)</u> 1 вірш(44)	16,6	38,5

Як бачимо із таблиці п'ять байок написано строфічним віршем (катрен, шестивірш, восьмивірш). Одна байка- «Нарада круків» (№164(44))-астрофічний вірш.

«Буря» (№159(16)), « Геракль на роздорожу» (№163(32))-катрени.

« В неволі» (№161(6))-шестивірш.

«Билина»(№162(8)), « Віл і муха» (№160(8))-восьмивірші.

Цикл « Поеми і балади»

Вид вірша	Номер і кількість рядків	Відсотки у	
		віршах	рядках
Двовірш	<u>№185(24)</u> 1 вірш(24)	4,5	1,4
Тривірш	<u>№183(31)</u> 1 вірш(31)	4,5	1,9

Катрен	<u>№167(124), 171(24), 173(64), 174(48),180(80),160/II, III(40), 181(112), 186/I(16)</u> 8 віршів (508)	36,4	30,5
П'ятивірш	<u>№176(40),184(70), 186/II(25)</u> 3 вірша(135)	13,6	8,1
Шестивірш	<u>№175(93), 177(84), 178(30),182(132)</u> 4 вірша (339)	18,2	20,3
Строфоїд	<u>№169/I(28), 165(130), 166(60), 168(70), 170(100), 172(52), 179(190)</u> 7 віршів(630)	32	37,8

У розділі « Поеми і балади» поет використовує строфічні форми віршів (двовірш, тривірш, катрен, шестивірш, строфоїд). Надалі більшість поезій є катренами і строфоїдами. Ось приклад катрена:

« -Лови! Тримай!..Ось тут він, тут:
Мершій, бо втікне харцизяка!
Ого! Пігнався вражий трут!
Втікла гаспидська собака!.. »

(«Циганська оборона», № 167(124))

Таку строфічну будову мають 8 віршів (508 рядків), що становить приблизно 36,4% від усієї кількості рядків.

Балада « Щаслива мати» (№185(24)) написана двовіршем:

« Матуся в radoщах, немов у раї:
Письмо від сина сотий раз читає
Здоров я пише сокіл мій, здоров, як риба!
А як матуся мила? Чи жвавенько стриба?»

Балада «Наречена» (183(31)) має тривіршову будову:

« -Приберуся у веселку, в самоцвіти,
на головку вложу із зірниць корону,
що буде від мого щастя променіти:

влетить мій царевич, підійме до трону,
посадить на кріслі з золота, хрусталю,
звідтам вороженькам терти буду хрону! »

Три поезії розділу мають форму п'ятивірша (135рядків).

« Ой, ти місяці й три дні
мої хлопці на війні!
Чом же любі діти,
як рожеві квіти,
не пишуть мені? »

(«Три сини», №184(70)).

Цикл «Переклади і переспіви»

Види вірша	Номер і кількість рядків	Відсотки у	
		віршах	рядках
Двовірш	<u>№191(12), 202(10)</u> 2 вірша (22)	4	2,2
Тривірш	<u>№196(42)</u> 1 вірш(42)	2	4,1
Катрен	<u>№187(8),188(8),189(24),192(24),200(12), 201(24),203(20),204(12),206(12),208(16),209(16), 210(12),211(8),213(8),214(12),216(8),217(16),220(8), 221(12),225(20),227(20),231(12),233(12)</u> 23 вірші (304)	46	30
Сонет	<u>№198(14),199(14),224(14),228(14),236(14)</u> 5 віршів(70)	10	7
Шестивірш	<u>№190(42), 218(36),223(12)</u> 3 вірші (90)	6	9
Семивірш	<u>№212(21), 226(21)</u> 2 вірші (420)	4	4,1
Десятивірш	<u>№197(10)</u>	2	1

	1 вірш (10)		
Строфоїд	<u>№205(16),207(20),219(24),222(26),229(9),230(63)</u> 6 віршів(158)	12	15,4
Нестрофічний вірш	<u>№193(14),194(30),195(28),215(8),232(38), 234(32), 235(137)</u> 7 віршів (287)	14	28

У циклі « Перклади і перспіви» Сильвестр Яричевський звертається не тільки дострофічних форм вірша, а й до нестрофічних. Знову ми знаходимо сонет. Їх у розділі п'ять(70 рядків). Це становить приблизно 10% від загальної кількості віршів розділу(50) і 7% від загальної кількості рядків(1025).
Наприклад:

« О Вербо, дорога моя родино!
Де ще стоїть вітця мойого хата,
коли б не вигнала триклята
жажда знання у світ малу дитину,
не був би знав гірку годину,
коли за добре все-лиха відплата,
коли і віра в себе з серця взята
і серце люті вихри рвуть без впину!

І чисте серце й руку роботящу
мені принесла б жіночка під пару-
і долю взнав би з грошиками кращу,
судьба же відвернула б свою кару,
майно би не звелося на нінащо,
святий Марко зберіг би від пожару. »

(«Сонети нещастя», № 199(14))

У розділі наявні двовірші, тривірші, шестивірші, семивірші, десятивірші, строфоїди.

Нестрофічних віршів є сім(287 рядків), що становить приблизно 14% від усієї кількості віршів у розділі і 28% від усієї кількості рядків. Ось приклад такого вірша:

« Смерк гасить усі світла,
блудний шум і блиск іще
і ніч тугіша оповила
всяке життя.
І земляця хоче спати;
тільки без спочинку ти
з тихої спішиш там хати,
де твої світи. »

(«Душа», № 215(8))

Отже, більшість віршованих творів С.Яричевського мають строфічний характер(від двовірша до десятивірша і сонета).

Розділ III Римування

Загальна картина римування в поезіях розділу «Лірика» виглядає так:

Римування	Номер і кількість рядків	Відсотки у	
		віршах	рядках
Перехресне римування АВАВ	№1(24),17(28),14(16), 31(24),32(13),33(30) 6 віршів(135)	12	13.5
АВАВ	№3(12),4(16),12(12), 19(12),37(20),38(20), 41(12),43(16),49(12) 9 віршів(132)	18	13.2
аВаВ	№6(16),25(16) 2 вірші(32)	4	3.3
Неповне перехресне римування АВСВ	№8(18),16(16),18(20) 3 вірші(54)	6	5.5
АВСВ	№20(16),21(12) 2 вірші(28)	4	3
авСВ	№23(24) 1 вірш (24)	2	2.5
ааВа	№30(28) 1 вірш(28)	2	3

Суміжне римування ААВВ	№24(20),29(18) 45(12),26(40) 4 вірші(90)	8	9
ААвв	№15(12) 1 вірш(12)	2	1.3
аавв	№35(16) 1 вірш(16)	2	1.6
Неповне суміжне римування ААВС	№51(16) 1 вірш(16)	2	1.6
Кільцеве римування АВВА	№40(37) 1 вірш(37)	2	3.7
1	2	3	4
АВВА	№7(24) 1 вірш(24)	2	2.5
АВВа	№42(12) 1 вірш(12)	2	1.3
П'ятивірші АВАВС	№2(25) 1 вірш(25)	2	2.6
АВСВd	№10(20) 1 вірш(20)	2	2
АВВСС	№11(10) 1 вірш(10)	2	1

aBBCC	№5(20) 1 вірш(20)	2	2
aaaBB	№46(15) 1 вірш(15)	2	1.5
ABBAC	№50(10) 1 вірш(10)	2	1
Шестивірш			
ABABCC	№39(54) 1 вірш(54)	2	5.5
AABVCC (суміжне)	№27(12) 1 вірш(12)	2	1.3
aaBVaa (суміжне)	№47(12) 1 вірш(12)	2	1.3
AABCCB	№22(12),48(12) 2 вірші(24)	4	2.5
Восьмивірш			
авсвvded	№13(48) 1 вірш(48)	2	5
Сонети			
ABBAABBACDCDED	№9(14) 1(14)	2	1.4
AbbAAbbACdCdCd	№28(14) 1(14)	2	1.4

AbbAAbbACCDDEE	№34(14) 1(14)	2	1.4
Довільне римування	№36(24),44(18) 2 вірші(42)	4	4.2

Як бачимо із таблиці, у своїй творчості Сильвестр Яричевський вдавався до різних способів римування. Найбільш поширене у поетичному розділі «Лірика» перехресне римування – 17 віршів, 294 рядки, що становить приблизно 34% від загальної кількості віршів розділу і приблизно 30% від загальної кількості рядків.

« На просторім темнім морю А
Виє вихор та й лютує, В
Самотою глибиною А
Корабель мандрує. » В

(«На різдво», №31(24))

6 віршів (118 рядків) із розділу «Лірика» мають суміжне римування. Це становить приблизно 12% від загальної кількості віршів розділу і 12% від усієї кількості рядків збірки.

« Нема то як велике місто! А
Усюди красно, мило, чисто, А
Стоять препишнії палати, В
На людях дорогії шати. » В

(«В'язниця», №45(12))

3 поезії, 75 рядків мають кільцеве римування. Це становить приблизно 6 % від загальної кількості віршів розділу і приблизно 7.5% від загальної кількості рядків.

« В листках бушує вітер, шевелить, а
пищить свої гіркі ридання, В
душу обняло тоскування, В

а серце, мов огонь палить. » а

(«В листках бушує вітер», №42(12))

Поряд зі сталими способами римування виявляємо оригінальні : неповне перехресне римування(АВСВ, АвСв, авСв, ааВа), неповне суміжне римування (ААВС). Наприклад:

« Давніш було: із дому неня А

У божий храм мене справляла В

У страсний той четвер, і кріпко С

Молитись Богу намовляла. » В

(«Страсний четвер», №16(16))

Цікаву структуру римування мають сонети:

Віра(№28(14))

« Зайшло вечірне сонце геть за гори, А

На світ понура темрява лягла, в

Імлою оповилася мала в

Долина і безкрає темне море. А

Зірвалась буря, рвесь, гуде в простори, А

Грізні філі морські підняла- в

І вмить долинонька вузька, мала в

Пірнула в люте невмольне море. А

І в житні людській грянуть злидні люті С

І буря-туча грізно загуде, d

Страшнії віються блискавиці круті: С

Ти не злякайся! Сльоза, що ось паде, d

Осушиться, спічнеш почорній смуті, С

Лиш вір в одно: ось щастя сонце йде! » d

Два вірші (42 рядки) мають довільне римування, що становить приблизно 4% від загальної кількості віршів розділу і 4.2% від загальної кількості рядків.

Катам (№36(24))

« На крик і на сльози пекучі А

Й ридання і стогни,	В
Кати, не зважайте! Не бійтесь	С
Години лихої!	Д
Не вб'ють вас, могутніх, ті крики,	Е
Ті болі й прокльони-	В
Царюйте, раюйте посеред	Ф
Музики такої! »	Д

Надзвичайно різноманітне римування мають п'ятивірші, шестивірші, восьмивірш. Ось приклад п'ятивірша:

« Під яснеє небо, віквічні лазури	А
І гордо і сміло підносять хребет,	в
Цілий в чорній лаві застиглий, понурий,	А
Як темний демон, як пророк сліз, нищет	в
Вулкан сумовитий і тихий. »	

(«Вулкан», №2(25))

Цикл поезій «Наддунайські мелодії»

Римування	Номер і кількість рядків	Відсоток у віршах	Відсоток у рядках
Перехресне римування АВАВ	№59(12),60(28),62(24), 78(10),82(13),88(16), 90(20),92(12),96(36), 97(12),98(40),99(16), 101(16),103(8),104(8), 109(16),112(47),118(12). 18 віршів(345)	27	27.6
аВаВ	№55(12),64(12),67(12), 68(16),73(24),75(12),	11	9

АВАВ	87(8),52(20)-2 8 віршів(116) №108(24) 1 вірш(24)	1.5	2
Неповне перехресне римування АВСВ авсв	№83(20),93(12) 2 вірші(32) №66(16) 1 вірш(16)	3 1.5	2.6 1.3
Суміжне римування ААВВ Аавв 1	№53(16),63(26),70(10), 74(16),80(8),81(16), 106(8),110(36),107(27). 9 віршів(163) №65(12),69(30),72(24), 76(36),102(8),111(16) 6 віршів(126)	12.5 9	13 12
ааВВ	№115(12) 1 вірш(12)	1.5	1
ААвв	№89(16) 1 вірш(16)	1.5	1.3
Кільцеве римування			

АВВА	№114(16) 1 вірш(16)	1.5	1.3
аВВа	№77(16),105(8) 2 вірші(24)	3	2
Тривірш АВВСDD	№71(18) 1 вірш(18)	1.5	1.5
П'ятивірші АВАВА (перехресне)	№94(15) 1 вірш(15)	1.5	1.3
аВааВ	№56(20) 1 вірш(20)	1.5	1.6
АВВАА	№100(10) 1 вірш(10)	1.5	0.8
Шестивірші АваВсс	№52(24)-1 1 вірш(24)	1.5	2
АвсАвс	№116(6) 1 вірш(6)	1.5	0.5
аавВсс (суміжне)	№54(12),113(12) 2 вірші(24)	3	2
ааВссВ	№91(30) 1 вірш(30)	1.5	2.4

АВВАСС	№61(18) 1 вірш(18)	1.5	1.4
АВВААА	№79(12) 1 вірш(12)	1.5	1
аВВССа	№58(18) 1 вірш(18)	1.5	1.5
Семивірш АВСВСDD	№57(14) 1 вірш(14)	1.5	1.2
Сонети АВВААВВАССDDEE	№84(14) 1(14)	1.5	1.2
АВВААВВАСССDDDD	№85(14) 1(14)	1.5	1.2
АВВААВВАССDСDСD	№95(14) 1(14)	1.5	1.2
Довільне римування	№117(38) 1 вірш(38)	1.5	3

27 віршів (485 рядків) циклу мають перехресне римування, що становить приблизно 39.5% від загальної кількості віршів циклу і приблизно 38.6% від загальної кількості рядків.

« Удар за ударом на Тебе паде, а
Мій краю коханий... В
Гнітить тебе люте насилля тверде, а
Сон твій поганий...

(«Удар за ударом», №67(12))

Суміжне римування характерне для 17 поезій циклу(317 рядків). Це становить приблизно 24% усієї кількості віршів циклу і приблизно 27.3% усієї кількості рядків. Поезія « Над дунайською сагою»,№53(16)

Ми дунайськими ходили берегами,	A
Филя билася під нашими стопами,	A
Повенію розливалася жорстоко,	B
Бавила й лякала наше серце й око...	B

3 вірші,40 рядків циклу мають кільцеве римування, що становить приблизно 4,5% від загальної кількості віршів циклу і приблизно 3,3% від загальної кількості рядків:

« На майські цвіти йде вечірня смута,	A
Ручай пісень в пташат весни спинила,	B
A з нею буря йде, заголосила,	B
Як кривда люду вічна, незабута. »	A

(«Подих смутку, №86(12))

Спостерігаємо у циклі поезії з неповним перехресним римуванням. Цікавою структурою римування відзначаються тривірші, п'ятивірші, шестивірші. Ось приклад тривірша:

« Я до тебе із чужини	A
Так бажав вернути скоро,	B
В серцю двигав туги змору. »	B

(« В ріднім краю», №71(18)).

Сонетів у циклі 3(42 рядки). Вони мають різні схеми римування. Наведемо приклад одної з них.

До себе (№85(14))

« Нащо втікав з міщанської ти хатки?	A
Міг там прожити тихо так, щасливо	B
І заробляти на життя учтиво	B

Й платити скільки мога все податки.	А
Й довги робити у жидів на ратки	А
І горювати й веселитись живо,	В
А в свята їсти ковбасу, пить пиво,	В
З «латинниками» споживать оплатки.	А
Та їх просить на просфору до себе,	С
Оплачувати ладно всякі треби,	С
Не заглибляйтесь в книги без потреби.	С
Хіба часом у сонник ніс уткнути	Д
Й порядків кращих в світі не прагнути,	Д
Думаючи, що так повинно бути... »	Д

У вірші «Де ти щастя?» (№124(12)) спостерігаємо довільне римування:

« На городі, там при броді, край дороги	А
Посадили тихе щастя тихе щастя	В
І чекали і молились: чей облоги	А
Вкриє цвіття яснолисте і розлоге...	А
Доблагалися небоги:	А
Замість щастя мають тряся! »	В

Цикл віршів «Строфи смутку і жалю»

Римування	Номер і кількість рядків	Відсотки у віршах	Відсотки у рядках
Перехресне римування АВАВ	№120(38),128(12)-2 2 вірші(50)	15.3	24
АВАВ	№121(20),126(16)	15.3	17

	2 вірші(36)		
aBaB	№123(8) 1 вірш(8)	7.6	3.8
Суміжне римування			
ААВВ	№129(28),130(20) 2 вірші(48)	15.3	23
aавв	№119(8) 1 вірш(8)	7.6	3.8
Кільцеве римування АВВА	№122(8),128(12)-1 2 вірші(20)	15.3	9.4
Шестивірші АвСвДД	№125(18) 1 вірш(18)	7.6	8.5
АВАААВ	№124(12) 1 вірш(12)	7.6	5
ААвССв	№127(12) 1 вірш(12)	7.6	4.7

Як бачимо з таблиці, Сильвестр Яричевський у циклі « Строфи смутку і жалю» використовував перехресне, суміжне і кільцеве римування.

5 віршів (94 рядки) мають перехресне римування, це становить приблизно 38.2% усієї кількості віршів циклу і приблизно 45% усієї кількості рядків.

« Ти щасливий поет, бо у тебе душа а
Розпливається в піснях щоднини В

І як сонце зійде, вона в звуках уся, а
 Як той камінь Мемнона в пустині. » В
 (« Поетові», №123(8)).

Суміжне римування характерне для трьох поезій циклу (56 рядків). Це становить приблизно 23% від загальної кількості віршів циклу і приблизно 27% від загальної кількості рядків.

« Коли забагато гидоти довкола, А
 Тоді за красою шукаєш спровола, А
 Знаходимо цвіти і клаптичок неба, В
 А більше, ба, більше для нас і не треба! » В
 (« З гірких правд», №129(28))

Цікаву структуру римування має шестивірш «Розплакалися дзвони...» (№127(12)):

« Розплакалися дзвони, А
 Послали ревні стони А
 В сферичну даль- в
 Мене ж розпука має С
 І серце розкриває С
 Пекучий жаль... в

Зойк дзвонів стихне вскорі, Д
 Зніміє у просторі Д
 Сферичних фаль- в
 Аж понесу до гробу Е
 Ту вічну жалобу, Е
 Пекучий жаль... » в

Цикл поезій «Строфи сонця і надії»

Римування	Номер і кількість рядків	Відсоток у віршах	Відсоток у рядках

Перехресне римування АВАВ	№131(12) 1 вірш(12)	1.1	6.5
АВАВ	№134(16),137(22), 138(16) 3 вірша(54)	33.3	30
Суміжне римування			
ААВВ	№132(20),135(18) 2 вірші(38)	22.2	20.8
аавв	№136(24) 1 вірш(24)	1.1	13
Довільне римування	№133(14),139(40) 2 вірші(54)	22.2	30

У циклі поезій «Строфи сонця і надії» використано перехресне, суміжне і довільне римування. Перехресне римування- 4 вірші, 66 рядків, що становить приблизно 44.5% і 36.2% відповідно усієї кількості віршів і рядків циклу. Суміжне римування- 3 вірші, 62 рядки, що становить приблизно 33.3 % і 34% відповідно усієї кількості рядків циклу. Довільне римування характерне для двох віршів,54 рядків. Наведемо приклад довільного римування:

« І знову май!

Пливе у груди життя бальзам,

Рої надій, каскади мрій,

Немовби добрий Творець сам

До серця сплив, заговорив:

«Гей, серце, серце- розцвітай,

Бо знову май! »

(«І знову май!», №133(14))

Цикл віршів «В погоду і негоду»

Римування	Номер і кількість рядків	Відсоток у віршах	Відсоток у рядках
Перехресне римування АВАВ	№147(24),157(8) 154(16) 3 віршів(48)	15	12.4
аВав	№142(24),150(40), 151(12),152(36) 4 вірші(112)	20	29
авав	№148(32),149(8), 2 вірші(40)	10	10.4
Неповне перехресне римування АВСв	№155(4) 1 вірш(4)	5	0.8
Суміжне римування ААВВ	№141(16),143(20), 144(20),153(26), 158(18) 5 віршів(100)	25	25.7
Шестивірші АВСАВС	№145(24),156(6) 2 вірші(30)	10	7.8
Довільне римування	№146(37),140(16) 2 вірші(53)	10	13.3

Перехресне римування: 9 віршів- 45%, 200 рядків- 52%.
Шестивірш «Сестра милосердя» (№145(24)) має таку структуру римування:

« Смутку чорний, ненажерний смутку! А
Знов ведеш дрижучою рукою В
Хвилі, що не в силі їх назвати, С
Ту весну, що так минула хутко, А
Тільки в'їлась раною страшною, В
Рай і пекло даючи пізнати... » С

Цикл «Байки»

Римування	Номер і кількість рядків	Відсоток у віршах	Відсоток у рядках
Суміжне римування ААВВ	№159(16),160(8), 163(32),161(6), 164(44) 5(106)	83.3	93
Восьмивірш АВВССДДА	№162(8) 1(8)	16.7	7

«Байки» С.Яричевського є прикладом суміжного римування. Байка «Билина» (№162(8)) є восьмивіршем і має досить цікаву структуру римування:

« Казав раз кущ билині: А
Билиночко! Чого ти така стала, В
Мов рибонька в'яла? В
Пожовкла, не цвітет, С
Живеш, як не живеш! С
Твоя головонька от-от поляже... Д

-Ах кущику, билина каже,- Д
Я на чужині... » А

Цикл «Поеми і балади»

Римування	Номер і кількість рядків	Відсотки у віршах	Відсотки у рядках
Перехресне римування АВАВ	№166(60),183(31), 2 (91)	8.6	5.5
аВаВ	№167(124),169(68), 171(24),174(48)	17.2	15.7
АВАВ	4(264) №165(93)- 1,3,4,170(100)		
аваВ	2(193) №173(64) 1(64)		
Неповне перехресне римування аВсВ	№165(37)-2,181(112) 2(149)	8.6	9
Суміжне римування ААВВ	№168(70),172(52), 179(190),180(80), 185(24) 5(416)	21.5	25
П'ятивірші ааВВа	№184(70)	4.3	4.2

	1(70)		
ААВВА	№176(40) 1(40)	4.3	4.2
Шестивірші АВВСС	№177(84) 1(84)	4.3	
Аааввв	№175(93) 1(93)	4.3	
ААВССВ	№178(30),182(132) 2(162)	8.6	9.7
Довільне римування	№186(41) 1(41)	4.3	2.5

Перехресне римування – 11 віршів -38.7%, 616 рядків – 36.5%

Наведемо приклад неповного перехресного римування:

« Господь сотворив людей а
 На свою подобу В
 І гадав: «От матиму С
 Світові оздобу! » В

(«Потопа світа», №181(112))

Цикл «Переклади і переспіви»

Римування	Номер і кількість рядків	Відсотки у віршах	Відсотки у рядках
Перехресне римування АВВ	№188(8),189(24), 194(30),200(12),	12	10.2

АВАВ	215(8),225(20) 6 віршів(102)		
АваВ	№206(12) 1 віршів(12)	2	1.2
аВаВ	№214(12) 1 віршів(12)	2	1.7
	№187(8),201(24), 204(12) 3 вірші(44)	6	4.4
Неповне перехресне римування			
авСв	№209(16) 1 вірш(16)	2	1.2
авСВ	№216(8),231(12) 2 вірші(20)	4	2
АВСВ	№220(8),227(20) 2 вірші(28)	4	2.8
аВсВ	№203(20),210(12), 221(12) 3 вірші(44)	6	4.4
АвСВ	№211(8) 1 вірш(8)	2	0.8
АВСВ	№233(12) 1 вірш(12)	2	1.2

Суміжне римування			
Аавв	№191(12),193(14), 213(8),226(21), 232(38) 5 віршів(93)	10	9.3
ааВВ	№192(24),208(16) 2 вірші(40)	4	4
ААВВ	№202(10),234(32) 2 вірші(42)	4	4
ААвв	№205(16) 1 вірш(16)	2	1.6
Тривірш			
ааа	№196(42) 1 вірш(42)	2	4.2
Шестивірші			
ААвССв	№190(42) 1 вірш(42)	2	4.2
Аавссв	№223(12) 1 вірш(12)	2	1.2
аВССВа	№218(36) 1 вірш(36)	2	3.8
Семивірш			
ААВсдсд	№212(21) 1 вірш(21)	2	2.1
Сонети			

АВВААВВАСДДСД	№198(14) 1(4)	2	1.4
АВВААВВАСДДСД	№199(14),224(14) 2(28)	4	2.8
АВВААВВАСВСВСВ	№228(14) 1(14)	2	1.4
АВВАВВАССДДЕЕ	№236(14) 1(14)	2	1.4
Довільне римування	№207(20),217(16), 219(24),226(6),-1, 229(9),230(63), 197(10). 7 віршів(148)	14	14.8
Неримовані вірші	№195(28),222(20)- 2.3,235(137) 3 вірші(185)	6	18.5

Як бачимо із таблиці, у розділі «Переклади і переспіви» використані різні схеми римування. У 11 віршах (194 рядки) розділу застосовано перехресне римування, що становить приблизно 21% від загальної кількості віршів розділу і 17.5% від загальної кількості рядків.

« Гарячий день уже вступився, А
 На небі місяць виплива, в
 Срібнявим сяйвом світ облився А
 Й долинонька вузька, мала. » в

Наведемо приклад суміжного римування у поезії «Бог» (№213(8)).

« На горах високих там мешкаєш ти, А
 Я взявся на гори ті йти та іти, в
 І літ мільйони туди я іду, А

Та якось престола твого не найду » в

Цей вид римування мають 10 віршів розділу (189 рядків), що становить приблизно 20% відсотків від усієї кількості віршів розділу і приблизно 19% від усієї кількості рядків.

У розділі фіксуємо вірші з неповним перехресним римуванням : 10 поезій(124 рядки). Це становить приблизно 20% від усієї кількості віршів розділу і приблизно 12.4% від усієї кількості рядків.

« Гляди фіалки розцвіли	а
Дрібнії, запашні	в
Під небом блідо-голубим	с
На чарівній весні. »	в

(«Фіалки», №209(16))

Римування у сонеті не виходить за межі звичного:

« О Вербо, дорога моя родино!	А
Де ще стоїть вітця мого хата,	В
Коли б не вигнала триклята	В
Жажда знання у світ малу дитину,	А
Не був би знав гірку годину,	А
Коли за добре все- гірка відплата,	В
Коли і віра в себе з серця взята	В
І серце люті вихри рвать без впину.	А
І чисте серце й руку роботящу	С
Мені б принесла жіночка під пару_	Д
І долю взнав би з грошиками кращу,	С
Судьба же відвернула свою кару,	Д
Майно би не звелося на нінащо,	С
Святий Марко зберіг би від пожару.»	Д

(«Сонети нещастя», №199(14))

7 віршів(148 рядків) розділу мають довільне римування, що становить приблизно 14% усієї кількості віршів розділу і приблизно 14.8% усієї кількості рядків.

Так, у вірші «Із циклю «Циганська музика» (217(16)) одна строфа має суміжне римування, інша- неповне перехресне.

« Десь отам, десь отам	а
Я мала щастя поховати,	В
Поможіть пошукати,	В
Єго я мушу знову мати!	В
Знаю гріб, знаю гріб:	с
На ньому рожі кущ відцвілий,	Д
Довгим кроком твердим	е
Там походжує мій милий! »	Д

Поряд з римованими поезіями у розділі зустрічаємо неримовані. Ось одна з них:

« Пане доктор від законів,
 Чом за мною все ступаєш?
 Не правуюся з ніким я,
 Би- сь стояв за моє право. »

(«Доктор», №195(28))

Отже, більшість творів автора- римовані. Домінує перехресне римування чоловічих і жіночих рим. Наявні також зразки парного та кільцевого римування. Поетові сонети мають, здебільшого, чотири рими. Кількість неримованих поезій- мінімальна.

РОЗДІЛ ІV

Методика вивчення творчості С. Яричевського в школі

Упорядники навчальних програм з літератури врахували життєву потребу школярів - бажання детально ознайомитися з історією та культурою рідного краю за допомогою художнього слова. У програмах закладені вимоги обов'язкового використання краєзнавчого матеріалу на уроках літератури. Але навчальна програма, затверджена у Києві, не може деталізувати тематику ні уроків літератури рідного краю, ні позакласних заходів літературно-краєзнавчого характеру, адже для кожної області України вони різні. Це завдання покладається на педагогічні заклади, інститути післядипломної освіти конкретного регіону України. Саме методисти цих установ разом із досвідченими вчителями шкіл, знаючи історико-літературні особливості свого краю, спроможні розробити науково-методичні рекомендації щодо використання літературно-краєзнавчого матеріалу в роботі вчителя-словесника. Уроки літератури рідного краю, доповнюючи основний курс, сприяють досягненню мети шкільного курсу вивчення літератури: підвищення загальної освіченості громадянина України; сприяння всебічному розвитку, духовному збагаченню, активному становленню й самореалізації особистості в сучасному світі; виховання національно свідомого громадянина України; формування й утвердження гуманістичного світогляду особистості, національних і загальнолюдських цінностей.

Питання про специфіку викладання літератури рідного краю досить широко розглянуто в науковій та методичній літературі. Цій важливій проблемі присвятили праці чимало українських літературознавців та методистів: Є. Пасічник, М. Гетманець, Т.Посадськова, В.Крутивус та ін. І все ж на сьогоднішній день ще неповно розкриті й вивчені особливості методики використання літературно-краєзнавчого матеріалу в роботі вчителя-словесника, в тому числі висвітлення таких питань, як вимоги до навчальної програми, вибір творів, вимоги до уроків літератури рідного краю тощо.

Саме тому проблема вивчення специфіки викладання літератури рідного краю на уроках української літератури є важливою в діяльності вчителя - словесника.

Постать поета Сильвестра Яричевського, про якого знаємо так мало, особливо цікава для нас, оскільки останні роки його життя пройшли на Буковині. Він зацікавлює своєю поезією, прозою, драматургією. Біографія С. Яричевського типова для демократичної інтелігенції доби, людей, які, за словами Франка, ціною великих зусиль «видрапались на висоту, де видно світло, де пахне воля, де ясніють все людські ідеали».

Народився Сильвестр Яричевський 16 січня 1871 р. в містечку Рогатин, тепер Івано-Франківська обл. в родині кравця. Навчався в Рогатинській початковій школі, а далі у Львівській і Бережанській гімназіях. Вищу освіту здобув на філософському факультеті Львівського та Віденського університетів. Тут же зблизившись з австрійськими митцями - модерністами.

Після закінчення студій, з 1901 р. Сильвестр Яричевський працює учителем у гімназіях Перемишля, Коломиї, Кіцманя, виконуючи адміністративну посаду бургомістра та директора гімназії, співпрацюючи з редакціями різних періодичних видань, активно оприлюднюючи свої твори в журналах «Зоря», «Буковина», «Світ». Із 1909 року жив у місті Серет (Румунія), де й обірвалося його життя у березні 1918 р.

У Сильвестра Яричевського надзвичайно цікавий доробок - вірші, проза, новели, п'єси. За 47 років життя він видав 8 книжок, серед яких ліричні драми і праці німецькою мовою про роль і значення мистецтва та естетики у вихованні учнів середньої школи. Причетність письменника до рідного народу відчувається у всій творчій спадщині Сильвестра Яричевського, який, за його ж словами, виливає свої вірші, прозові і драматичні твори із власного серця. Для популяризації життєвого та творчого шляху письменника в школі варто щорічно проводити виховні заходи для учнів 5-9 класів.

Сценарій виховного заходу

« ІЗ ГЛИБИНИ СЕРЦЯ »

Залу можна прикрасити атрибутами стрілецького побуту, портретами гетьманів України, сучасною символікою нашої держави, українськими рушниками.

Звучить мелодія пісні “Засвіт встали козаченьки”. На її притишеному фоні декламує І-ий читець:

Наша славна Україно,
Прабатьківська земля мила,
Ми за тебе без упину
Мем боротись кілька сили!

Дорога твоя нам слава,
В серці нашім ти єдина,
Мила там, де степ широкий,
Мила там, де Верховина.

Наша славна Україно,
В нас для тебе серце б’ється,
Повітаєм долі днину,
Свобода тобі всміхнеться!

Д. Щойно прозвучав уривок із поезії Сильвестра Яричевського “Наша славна Україно”. Вірш цей став стрілецькою піснею, яка водила наших славних предків дорогами боїв за волю рідного народу. Як бачимо, сьогодні у нашій залі зіткнулося минуле і теперішнє України. А здатність таке робити має літературне слово, яким досконало володів письменник Яричевський.

П вед. Народився Сильвестр Гнатович Яричевський 16 січня 1871 року в місті Рогатині (тепер Івано-Франківська область). Батько його був

ремісником. Освіта майбутнього письменника почалася в Рогатинській початковій школі, потім – Бережанська гімназія. Ще навчаючись в гімназії, він “випробує” своє творче перо. Його вірші друкує львівський журнал “Дзеркало”.

I вед. У 1891 році Сильвестр переїжджає у Відень, де завершує свою університетську освіту, яку почав у Львівському університеті. Ще будучи студентом I-го курсу цього вищого учбового закладу, Яричевський вступив до лав радикальної партії, яку очолювали Іван Франко і Михайло Павлик. Саме під їхнім впливом формується світогляд майбутнього митця слова. В цей час Яричевський пише кілька віршів і статей, в яких критикує дійсність Австро-Угорської імперії. Твори ці друкує у Львівському журналі “Стріла”, організатором і засновником якого був сам Яричевський.

II вед. В студентські роки письменник налагоджує дружні зв'язки з Марком Черемшиною, Осипом Маковеєм та іншими прогресивними літераторами.

I вед. Трудова діяльність Сильвестра Яричевського почалася в гімназії міста Перемишля (Польща), куди він влаштувався зразу після закінчення Віденського університету. Потім – Коломийська гімназія.

А в 1904 році письменник переїжджає на Буковину, в місто Кіцмань. З цього року і по 1908 рік Сильвестр Гнатович вчителює в місцевій гімназії цього міста.

II вед. Буковинський період життя для Яричевського як літератора був досить плідним. Він в цей час видає поетичну збірку “Пестрі звуки” (1904 р.), збірку прозових творів “Між тернем і цвітом” (1905 р.), а також п'єсу “Княгиня Любов”.

Письменник глибоко полюбив буковинський край, його полонила живописна краса цієї землі. В статті “Враження від буковинського Сейму” він бореться за звільнення цієї частини України від чужоземного поневолення. “Твоя се земля, твоя се хата, як здобудеш її власною працею серця і ума”, - наголошує у статті Сильвестр Яричевський,

звертаючись до українського народу. (можна використати одну із опришківських пісень. Платівка)

I вед. З 1909 року і до останніх днів свого життя (а помер письменник 30 березня 1918 року) Сильвестр Яричевський прожив у м.Сереті в Румунії, де йому надали постійне місце роботи: він спочатку працює директором Сіретської німецької гімназії, згодом стає бургомістром Серету, всіляко захищає права місцевого населення.

II вед. Один із активних дослідників життєвого і творчого шляху Сильвестра Яричевського Михайло Григорович Івасюк поділяє умовно всю його творчість на два періоди: I-ий – 1891-1905 рр.; II-й – 1906-1918 рр.

II вед. Перший період молодий Яричевський перебуває у постійних пошуках, становленні свого письменницького “я”: він приглядається до подій життя, висловлює почуття протесту проти соціальної несправедливості і національного гніту. Все це носить дещо абстрактний характер. Але вже в цей період намічаються риси конкретизації в його поезіях, статтях, прозі. Митець розуміє призначення поезії, яка, на його думку, має бути зброєю добра в боротьбі зі злом (вірші “Пестрокрилая пташино”, “Співак нового часу”, “Декадентам”, “Ти питаєш мене”).

II-ий читець

(на фоні сумної буковинської мелодії вірш (“Ти питаєш мене))

Ти питаєш мене:

Чом співаю про все,

А не знаю лишень

та любовних пісень?

Чи не знав, що є чар -

Той розкоші пугар,

Що сповняє нам груди

Голосним не забудь!

Чи не знав, що є біль

Мов з небес ясных піль,

Хоч тяжкий, чарівний
Сон на рожах дивний?
Красавице моя,
Всес те пізнав я –
Та ще більша любов
У мою влилась кров –
Се любов до людей,
Що їм камінь твердий
Геть приліг добру грудь,
А вони д’р’ сонцю пруть.
І любов всіх стремлінь,
І любов всіх терпінь,
Що одна їм мета –
Воля й правда свята,
І любов краси,
І сердець чистоти,
А вона – Вітчизна!
Як сто дзвонів гуде,
Чи потрібно буде,
Би за всі голосний
Став дзвіночок дрібний?
Чи спитаєш іще,
Чом співаю про все
А не знаю лишень
Та любовних пісень?

П вед. До збірки “Пестрі звуки” ввійшов вірш “Село і місто”, у першій частині якого поет Яричевський реалістично, з великим болем у душі змальовує картину життя буковинського села:

У тебе люди у подертій світі
тихонечко живуть у всякій долі,

всіляким лихом, злигоднями биті
 І ждуть щасливих днів, святої волі,
 та, не діждавшись, в гріб падають, лягають.

І вед. Але життя трудящих міста, показане у другій частині вірша, є таким же трагічним і безпросвітним, як і доля селян. Поезія закликає людей праці покращити своє життя, але шляхів виходу з такого становища не показує. Проте пропагує милосердя, що є не останнім у людському суспільстві.

II вед. Однією із найбільших трагедій людства поет вважав війну. Протест проти неї він виразив у віршах “В лазареті”, “Три сини”, “Мати”, “Щаслива мати”. Війна страшна ще й тим, що вона зіштовхує навіть брата з братом.

Бодай в гробі ті тужили,
 Що братів нас розлучили
 злобно, люто, -

шле своє прокляття палям війни смертельно поранений солдат-українець.

II вед. Тема війни піднімалась письменником Яричевським не в одному творі, він вважав війну великим злом для людства. Цю думку він висловив у новелі-притчі “Каїн” (зб. “Серце мовить”).

III-ій читець

В тихій, братній любові жила людськість. Дні минали їй, мов чарівна мрія. Голубе, непромірне небо висіло над головами спокійних жильців земського раю, мов прапор, що давав запоруку вічного миру. Люди були як ангели: душі і серця їх чисті, як то та ясна херувима. Бачив се дух пекольної злоби і жаль великий поточив його серце. В ньому зродилася велика зависть, страшна, як адська семиголова змія, про яку доселі оповідає собі простолюдин...

І прикликав дух злоби свого послужника біса, дунув на нього і сказав:

“Іди на землю, вчини те саме першому чоловікові, якого побачить твоє око”.

І він пішов і вчинив його волю: в чисте, добре серце чоловіка засіяв люту зависть, жевріючу пекольною гранею. І від тої пори стало інше

життя на світі, перемінилось його красне лице. Запалахкотіли від тої грані спокійні людські оселі, знялась страшна пожежа... В оливному гаю полилась людська тепла кровця: брат убив брата. Над головою братовбивця загомонів голосний отцівський проклін, заголосила мати...З оливного того гаю пішла мара червона, страшна, ненаситна. На широких полях, на цвітистих левадах, в очах ясного дня затріпотались людські тіла в смертних судорогах... Ішла мара, кров розливала, кров'ю надувалась, в крові купалась, в крові топила людей.. Ішла мара... А перед нею лунає голосний, серце прошибаючий крик-плач – се було її грізне ім'я: війна!..

II вед. Такі жахливі картини війни змальовує Сильвестр Яричевський. I хоч використовує він для цього жанр біблійно-казковий, його твір “Каїн” стає попередженням людству, яке ще не відмовилося від способу розв’язання своїх суперечок таким страшним способом, як війна.

I вед. У своїй творчості Сильвестр Яричевський звертався і до жанру байки. Алгоритм дозволяла поету висловити потаємні думки про волю для свого поневоленого народу.

I-ий читець

В неволі

В неволі Лев сидів і товк щосили в клітку,
 А глупа Мавпа кпила: “Ось дурак, як рідко
 Коли в желізах ти, то що товчи поможе?
 Ось їж, що подають, терпи й мовчи, небоже!”
 Лев: “Така ж бо й мудрість вся твоя і твого роду!
 Та я не міг би й жить без думки про свободу”.

II вед. Образ свободолюбивого Лева, який символізує собою український народ, що стогнав під австро-угорським чоботом, будить думку про необхідну для кожної людини волю.

I вед. Про необхідність волі для свого народу говорить уже відверто у своєму вірші “Гімн” Сильвестр Яричевський.

II-ий читець

Гімн

Побідна пісне загрими!

Доволі вже терпіли ми

Знущання, муки і обид, -

Терпіти далі навіть встид!

З краю обид, терпінь, могил

Устань, хто краплю має сил,

В кого надії світ не зблід!

Гей, до борні! Гей, до побід!

Не дожидати нам чудес,

Щоб сам собою ворог щез,

Не скинуть ласки небеса –

Самі творімо чудеса!

Огонь із душ, із серця грім

Міцною волею крешім!

В кого надії світ не зблід!

Гей, до борні! Гей, до побід!

II вед. Тема, зміст і напруга слів цього вірша співзвучні Шевченському “Заповіту” і Франковому “Каменяреві”. Їх об’єднує заклик до боротьби, переконаність в тому, що лише власними силами можна побудувати щастя для своєї країни, а значить і для себе. (звучить пісня... “Заповіт”, сл. Т.Шевченка, муз. М.Лисенка)

I вед. Сильвестр Яричевський ніжно, по-синівськи любив свою Вітчизну, називаючи її мамою. Любов поета до своєї країни була активною, вона проявлялась у захисті рідної мови, співчутті до поневолених співвітчизників.

I-ий читець

(на фоні героїчної мелодії)

Присяга

Красна ти, прекрасна руська мамо!

Золотистими ланами вліті,

Як та пишна рожонька у цвіті,

Ти красуєшся!.. У твого храму

Нині урочисто присягаю,

Що повік, повік тебе кохаю!

Любий ти народе руський, добрий,

Мова в тебе – пісенька прекрасна,

Серце в тебе – зірка в небі ясна,

Дух твій – витязь гарний і хоробрий...

Нині урочисто присягаю,

Що повік, повік тебе кохаю!

В злиднях, серед болю й громів тучі

В щастя, в ясному душі спокою,

Ти одна, о Русе, перед мною

І твої пісні святі, могучі –

То ж тобі навіки присягаю,

Що тебе, о рідная, кохаю!

Пі вед. Всіма вчинками, діями, всім життям письменника Яричевського керувала любов до народу, до людей. Він і обрав для себе фах педагога, щоб виховувати цю любов у молоді, прищеплювати її дітям. Непримиренність Яричевського у боротьбі зі злом відображалась негативно і на особистому житті вчителя, а тим більше письменника Яричевського. Але вічна доброта, як великодні дзвони, жила в душі письменника –

вчителя. Вона міцно в'язала Яричевського із рідним українським народом, його звичаями, побутом.

VI-ий читець

Великодні дзвони

Гей, як дзвонять нині дзвони

гучно, дзвінко, мило, чисто,

таємничо, урочисто!

Се ж бо нині міліони

призабули болі, стони –

гей, як дзвонять нині дзвони!

Ах, як дзвони ті дзвонили,

як малим мене, бувало,

Воскресіння те вітало,

як вливали в мої груди

любов чисту, без облуди –

ах, як дзвони ті дзвонили!..

I вед. У таємниче, урочисте звучання великодніх дзвонів, що збирав людей, робив їх добрішими і чистими, поет вкладав і інший, глибший, філософський підтекст: це єдність для захисту рідної мови, традицій, звичаїв; це об'єднання задля бороніння і соборності України. (Звучать великодні дзвони – довго і протяжно)

II вед. Чутлива душа Сильвестра Яричевського не могла не помітити краси навколишнього світу, краси природи, і, зокрема, буковинської. Замилування цією красою він переносить у свої поезії. Але і в них звучить відтінок суму. Спостережливе око митця бачить контрасти, які існують між природою, “раєм”, що оточують людей, і дійсними злиднями, які постійно переслідують цей народ. Така трактовка реальної дійсності поетом Яричевським об'єднує його із великим Тарасом Шевченком, творчість якого він знав і обожнював.

I-ий читець

Цвітут рожі
 Цвітут рожі навесні
 просто сонця,
 Заглядають чарівні
 до віконця.
 Щось сумнеє там вони
 певно бачуть,
 Бо склонили голівки
 й ревно плачуть...

II-ий читець

I знову май
 I знову май!
 Пливе у груди життя бальзам,
 рої надій, каскади мрій,
 немовби добрий Творець сам
 до серця сплив, заговорив:
 “Гей, серце, серце – розцвітай,
 бо знову май!”

I знову сни!

I знову сила вироста,
 ручаєм дум в погідний ум
 спливає сила та свята!
 Знов світ люблю й подяку шлю
 до неба з серця глибини
 за рай весни...

(Кіцмань, 25, V, 1905)

I вед. Місто Кіцмань, наша Буковина стала домівкою на кілька років для Сильвестра Яричевського. Цю доброту письменник ніколи не забував. Він, по

суті, увічнив цю пам'ять у багатьох своїх творах. (Звучить протяжна буковинська мелодія)

II вед. Поет Яричевський неодноразово звертався і до класичної форми віршування – сонета. Але вміло вплітав у нього мелодику українського фольклору. І знову поруч вишуканості – бідність, а поруч краси природи – пекло. Як у Шевченковому творі “Якби ви знали, паничі”.

III-ій читець

Все в мене на очах
 Все в мене на очах тота хатина:
 зі сріблої верби там огорожі,
 довкола запашні левкої, рожі
 і яблонька над нею старовинна.

А далі всеплодюча деревина,
 в саді співають дзвінко пташки божі,
 дівчатка дві ясноволосі, гожі
 лиш виглянуть часами з поза тина.

Отам мене вітали щастя зорі
 Отам молився я в душі покорі,
 над головою там цвіли лілеї.

А в серцю хор дзвонів надії, мрії.
 І там недоля нас напала встекло:
 в хатині тій пізнав я рай і пекло.

I вед. У цьому вірші поет згадує своє дитинство, двох гожих сестер, але і там “недоля напала встекло” (люто – поль.), і там, у тому раї, було пекло.

II вед. Таланту письменника Яричевського підкорялись майже всі літературні і навіть літературознавчі жанри. Він відгукувався у пресі на всі

події і ювілейні дати. Його публіцистичними статтями зачитувались читачі, тому що в них завжди піднімались злободенні теми, які будили людську думку, об'єднували людей, робили їх однодумцями. Прикладом цього може бути уривок з реферату до 40 –річчя літературної діяльності Івана Франка, якого особисто знав і глибоко поважав Яричевський. Реферат, що носить назву “Співак обездолених, поневолених” розкриває подвижницьку письменницьку працю Великого Каменяра.

IV-ий читець

Співак обездолених, поневолених

(уривок з реферату)

Рідкий тип совісності, трудолюбності, праці. Дай Боже, щоби український тип у тім напрямі вироблявся!.. З любові праці – любов до працюючих у нього. До робітника, до хлібороба...

Віра, надія – се його девіз. Не скавувить естетичними фразами, як модерні віршомази, лиш каже гордо:

Я син народа, що вгору йде, хоч був запертий в льох,

Мій поклик – праця, щастя і свобода,

Я є мужик...

Я є мужик...

Він один з тих, що мають право промовляти до народу, промовляти за народ – як судді ізраїльські, як пророк Мойсей, бо він говорить піснею, громом, серцем, бодем як ніхто перед і по Шевченку: Народі мій замучений, розбитий... І приймає народ те слово найліпшого сина, непещої дитини –

Бо він є народу слава,

бо він є народу серце,

бо він народу біль і гарт

повіки і віки!..

(Чернівці 16. IV. 1913)

І вед. Образ Месії, образ рятівника людей від зла змальовував не один письменник світу. Обминути його не міг і поет Яричевський.

I-ий читець

Родися, Месіє!

Для скривавлених рук,
що скалічені вкрай
з-за невольничих мук...

... для поранених душ,
для прибитих сердець...

для обнови буття
новий світ споруди

і новії чуття

в серці люду збуди!

Родися, Месіє!

II вед. Для обнови свого буття людство землі чекає Месію.

(Лунає пісня “Будуймо Храм” у виконанні Павла Дворського сл. М.Бакая, муз. П.Дворського)

I вед. Крім оригінальних поетичних творів, поет залишив ще багато і перекладів з інших мов, зокрема: з німецької таких поетів, як Й.Гете, Ф.Шіллера, Г. Лессинга, Г.Гейне і інших; російського поета Н.Рябова; поляків – В. Оркана і В.Гомулицького; болгарина – П. Яворова.

II вед. До нас вертається своєю творчістю Сильвестр Гнатович Яричевський. Автор багатьох віршів і поезій в прозі, новел і оповідань, публіцистичних статей і драматичних творів. Через кордони він промовляє нам своє Слово, що йде з глибини його чутливого, мудрого і талановитого серця. У 1977 році в Бухаресті вийшла двотомна збірка творів Сильвестра Яричевського. Доробок досить вагомий і значимий. Надіємось, що він прийде на землю, на Україну, яка дала життя поету, була його Батьківщиною, яку так ніжно і сумно любив поет.

II-ий читець

Як ту землю не любити,

Та ж за нею серце гине,

Ах для неї тільки жити,
Для вільної України!

Хоч козацтво у могилі,
Ми для тебе ще живемо,
Ворог вбить тебе не в силі,
Проч гонить його будемо!

Ми тобі здобудем долю,
Краю рідний, укоханий,
І прогонимо неволю,
І розломимо кайдани.

(Пісня “Горнуй до тебе, Україно”; сл. М.Бакая, муз. П.Дворського)

Для висвітлення творчості письменника пропонуємо оформити
книжково-ілюстративну виставку під назвою:

СЕРЦЕ МОВИТЬ...

I-й розділ «Літературна нива С.Яричевського»

Цитата «І знову май...

І знову сила вироста» (С.Яричевський)

II-й розділ «Між терням і цвітом»

Цитата «Як ту землю не любити» (С.Яричевський)

III-й розділ «Співак нового часу»

Цитата «Знов світ люблю й подяку шлю» (С.Яричевський)

«І ЗНАННИЙ, І ЗАБУТИЙ»

(літературна вікторина)

1. Де і коли народився С.Яричевський?

(в м. Рогатин (тепер Ів.-Франківська обл.) 16 січня 1871 року).

2. Де навчався письменник?

(Рогатинська початкова школа, Бережанська гімназія, Львівський і
Віденський університети).

3. Який журнал видавав С.Яричевський?
("Стріла").
4. Педагогічна діяльність Сильвестра Гнатовича Яричевського (гімназія м. Перемишль (Польща), Коломийська гімназія, гімназія у м. Кіцмань, гімназія у м. Сереті (Румунія)).
5. Який предмет викладав вчитель Сильвестр Гнатович Яричевський?
(українську мову і літературу).
6. До яких жанрів вдавався письменник Сильвестр Яричевський? (поезія, проза, драматургія, публіцистика, виступав як перекладач).
7. Назвіть поетичні збірки Сильвестра Яричевського ("Пестрі звуки", "Ангел – убійник").
8. Які збірки прозових творів Сильвестра Яричевського ви знаєте? (поезії в прозі "Серце мовить" (1903), новели "На хвилях життя" (1903) і "Між терням і цвітом" (1905)).
9. Драматичний твір, присвячений пам'яті Т.Шевченка ("Небесні співці" до 41 річниці з дня смерті Т.Шевченка, м.Перемишль)).
10. Коли і де помер С. Яричевський? Де похований? (30 березня 1918 р., м. Серет (Румунія)).

ВИСНОВКИ

Проаналізувавши поезію Сильвестра Яричевського з точки зору метрики, доходимо висновку, що улюбленими у поета були ямбічні та хорейчні форми.

Ямбом С. Яричевський написав 116 віршів, 2313 рядків. Найчастіше серед віршів, написаних цим розміром, зустрічається чотиристопний ямб (30 віршів, 806 рядків). У 54 віршах (1663 рядки) поет використав хорей. Амфібрахієм написано 39 віршів (905 рядків), анапестом- 15 поезій (285 рядків). П'ять віршів (102 рядки) мають ритм дактиля.

Акцентним віршем, створено 12 творів (247 рядків).

Чотири поезії викликають уяву про логоед. Два твори мають структуру верлібру.

Строфіка

Вид вірша	Кількість віршів	Кількість рядків
Двовірш	10	138
Тривірш	6	155
Катрен	103	1944
Сонет	11	154
Шестивірш	32	859
Семивірш	4	70
Восьмивірш	8	184
Дев'ятивірш	1	18
Десятивірш	3	90
Строфоїд	33	1314
Нестрофічний вірш	16	505

У поезії Сильвестра Яричевського зустрічаються строфічні і нестрофічні вірші. Найулюбленішою строфічною формою у творах поета є катрен- 103 вірші, 1944 рядки. Часто письменник використовує строфоїд- 33 вірші, 1314 рядків. Менш вживаним є шестивірш- 32 вірші, 859 рядків. Нерідко зустрічається нестрофічний вірш- 16 поезій, 505 рядків. П'ятивіршів є 13, (300 рядків), 11 сонетів (154 рядки), двовіршів- 10 (138), тривіршів- 6 (155), 4 (70)-

семивірші, 8(184)- восьмивірші, один дев'ятивірш(18 рядків), 3 десятивірші (90 рядків).

Римування у поезії Сильвестра Яричевського надзвичайно різноманітне. Переважає перехресне римування жіночих і чоловічих рим- 84 вірші,1945 рядків. Досить часто поет вдається до суміжного і парного римування- 54 вірші,1364 рядки. Кільцеве римуванням характеризується 10 віршів, 189 рядків.

Поряд зі сталими схемами римування зустрічаємо оригінальні: неповне перехресне римування (23 вірші,469 рядків), неповне суміжне римування (1 вірш,16 рядків). 15 поезій, 176 рядків мають довільне римування. Цікаве римування в сонетах письменника- 11 віршів,154 рядки. Різноманітним римуванням відзначаються тривірші, п'ятивірші, шестивірші, семивірші, восьмивірші. Тільки три поезії,185 рядків- неримовані.

Отримані дані є допоміжним матеріалом у вивченні поезики Сильвестра Яричевського загалом, доповнюють наше знання про українське віршування. Окремі положення роботи можуть бути використані у шкільній роботі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Яричевський С. Твори у двох томах.- Бухарест: Критеріон.- 1977.- т.1.- 301с.
2. Антологія українського оповідання. В чотирьох томах.- К.: Держлітвидав.-1960.-т.1.-484с.
3. Антологія української поезії. В двох томах.-К.:Держлітвидав.-1958.-т.1.- 507с.
4. Антологія української поезії. В чотирьох томах.-К.:Держлітвидав.-1957.- т.1-с.343-346.
5. Бурячок А., Гурик І. Словник українських рим.-К.: Наукова думка.-1979.- 338с.
6. Бунчук Б. Віршування Івана Франка: монографія.- Чернівці: Рута,2000.- 308 с.
7. Бунчук Б., Любімова О. Віршування Сильвестра Яричевського 90-х років 19 ст.// Науковий вісник Чернівецького університету імені Юрія Федьковича: зб. Наукових праць.- Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2008.- Вип,394-398: Слов'янська філологія.- с.159-166.
8. Волинський П. Основи теорії літератури. Вступ до літературознавства.-2-е видання.-К.: Рад. Школа.-1967.-319с.
9. Гаспаров М. Современный русский стих: Метрика и ритмика.- М.: Наука.- 1974.-487с.
- 10.Гаспаров М. Очерк истории русского стиха: Метрика и ритмика.-М.: Наука.-1984.-319с.
- 11.Гаспаров М. Очерк истории русского стиха: Метрика. Ритмика. Рифма. Строфика.- М.: Наука,1984-620с.
- 12.Жирмунский В.М. Теория стиха.-Л.: Современный писатель.-1975.-664с.
- 13.Ивасюк М.Г. Писатель- демократ Сильвестр Яричевський. Жизнь и творчество/:автореф.дисс... канд. Дипл. Наук.- Одеса,1977.- 156р.
- 14.Івасюк М. Промовляти до народу і за народ: Про життя і творчість українського поета С.Г.Яричевського.// Молодий буковинець.-1991.№2.

- 15.Івасюк М. Поет і громадянин: До 100-річчя від Дня народження українського письменника Яричевського//Жовтень.-1971.-№1.-с.115-118.
- 16.Івасюк М. Поезія краси і поступу: До 120-річчя від Дня народження українського поета С.Г.Яричевського.//Чернівці.-1991.-19 січня.
- 17.Качуровський І. Метрика.- К.: Либідь,1994.-120 с.
- 18.Качуровський І. Строфіка.-К.: Либідь,1994.- 156 с.
- 19.Качуровський І. Фоніка.- К.: Либідь,1994.- 166 с.
- 20.Ковалевський В.В. Рима. Ритмічні засоби українського вірша.- Рад. Письменник.-1965.-186с.
- 21.Кожокар І. Сентиментальна поезія і сучасний читач: Про розгляд деяких аспектів поезії С.Г. Яричевського// Буковинський журнал.- 1994.-№3-4.- с.142-146.
- 22.Костенко Н. Вірш і поезія: Збірник наукових, науково- критичних і публіцистичних статей.- К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2011.- 692с.
- 23.Костенко Н. Українське віршування 20 століття. Навч. Посібник.- 2-ге видання, випр. та доп.- К.: Видавничо- поліграфічний центр «Київський університет», 2006.- 287 с.
- 24.Лесин В.М., Пулинець О.С.Словник літературознавчих термінів.-3-є видання, доповнило і перероблено.- К.: Рад. Школа.- 1971.-486с.
- 25.М.Ласло-Куцюк. Сильвестр Яричевський// Яричевський С. Твори: в 2 т.- Бухарест: Критеріон,1971.-Т1.-с.5-34.
- 26.Матіос М. «Говорити піснею, громом, серцем...» (До 120-річчя Сильвестра Яричевського)//Рад. Буковина.-1991.- 16 січня.
- 27.Маковей О. Про фейлетони українсько-руських політичних часописей в 1898(Рецензія)//ЛНВ.-1899.-Т.6-с.38-58Мельничук Б. З пісень «Січового батька»: (До 125-річчя від Дня народження С.Г. Яричевського)// Молодий Буковиєць.-1996.-19 січня.
- 28.Мороз О.Н. Етюди про сонет/ до питання про традиції і новаторство в розвитку сонета./.-К.: Дніпро.-1973.-111с.

- 29.Онуфрик В. Туга за сонцем: Про Сильвестра Яричевського// Молодий буковинець.-1995.-4 серпня.
- 30.Руснак О. Особливості форми поетичних творів Сильвестра Яричевського 1900-1909 рр.(метрика і ритміка)// Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича: зб. наук. праць.- Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2013.- Вип.661-662: Слов'янська філологія.- с.57-61.
- 31.Сидоренко Г. Основи літературознавства.-К.: Видавництво Київського університету.-1962.-148с.
- 32.Сидоренко Г. Українське віршування.- К.: Видавництво Київського університету.- 1972.-141с.
- 33.Сидоренко Г.К. Від класичних нормативів до верлібру.: Вища школа.- 1980.- 182 с.
- 34.Тарасюк Г. Повернення призабутого слова(до Дня народження українського письменника С.Г. Яричевського)//Чернівці.-1991.-12 січня.
- 35.Ткаченко А. Мистецтво слова (Вступ до літературознавства): Підручник для гуманітаріїв.- К.: Правда Ярославичів, 1997.- 488 с.
- 36.Франко І. Сильвестр Яричевський. Горемир, поетична казка//Збір творів.:У50т.-Т.37.-К.-:Наукова думка.1982.-с.232-234.
- 37.Холщевников В. Стихотворение и поэзия.- Ленинград: Изд-во ЛГУ,1991.- 254 с.
- 38.Чамата Н. Дослідження з поетики: вірш, жанр, композиція.- К.: Видавничий дім «Києво- Могиллянська академія», 2016.-499 с.

